Books By HansaWorld FINANTS Versiooni 6.2 põhjal 2011

Sisukord

FINANTS
ARUANDED
Bilanss6
Allsüsteemide kanded13
Likviidsusprognoos15
DOKUMENDID18
SEADISTUSED19
Allsüsteemid19
Aruannete seadistused21
Arvutusvalemid, automaatlausendid21
Arvutusvalemi kasutamine23
Automaatlausendid23
Eelarvevõtmed24
Kandesisestus
Kursivahe
KM koodid28
Numbriseeriad – Kanded
Objektitüübid31
RiigiTarkvara seadistused33
Saldoesitlus
XBRL aruanne elemendid ja XBRL aruannete seadistused
FUNKTSIOONID
EKSPORDID
Finantsnäitajad
Kuusaldod
Objektisaldod38 2

Books by HansaWorld / <u>www.excellent.ee</u>, <u>info@excellent.ee</u>

RiigiTarkvara saldoandmik	38
RiigiTarkvara kanderead	38
Saldoaruanne	39
XBRL aruanne	40
IMPORDID	40
HOOLDUSED	40
KANDED	44
Kande sisestamine	45
Kannete parandamine	50
SIMULATSIOONID	54
KONTOD	56
OBJEKTID	57
EELARVED	57
Eelarvete sisestamine	57
Eelarvekirjelduste välja trükkimine	60
ALGSALDOD	65

FINANTS

Finantsmoodul on raamatupidamissüsteemi keskseks kohaks. Siia koonduvad kõik teistes moodulites genereeritud ja käsitsi tehtud raamatupidamiskanded (lausendid). Koostada saab nii liht- kui ka liitlausendeid ja ühes liitlausendis võib olla mitu deebetit ja kreeditit. Kanded on aluseks finantsaruannete koostamisel. Igat kannet saab vaadelda ka täpsemalt. Raha liikumise registreerimise ja sorteerimise aluseks on kontod. Programmis on olemas standardkontoplaan, kuid kontoplaani on võimalik ka vastavalt oma vajadustele ise koostada. Täiendavaks analüütiliseks arvestuseks on objektid. Objektideks võivad olla osakonnad, projektid, töötajad, põhivara jm. Nii tekib võimalus paindlikult jagada tulusid ja kulusid erinevatele kulukohtadele. Tulemuseks on näiteks osakonna bilanss või projekti kasumiaruanne. Vajadusel saab siduda omavahel kindlad objektid ja kontod. Finantsmoodulisse on paigutatud ka eelarve koostamine. Eelarveid saab koostada nii kontode kui ka objektide lõikes. Ajaperioodi sisestamine vabal valikul annab võimaluse võrrelda eelarve täitmist plaanituga.

Finantsmoodul on Sinu töövahend raamatupidamisel, eelarvestamisel, prognoosimisel ja analüüsimisel.

ARUANDED

Finantsis on järgmised aruanded -

Vaikimisi esitatakse aruanne ekraanil. Võid aruande kõigepealt ekraanile tellida ja seejärel selle välja trükkida osutades Printeri ikoonile. Aruande aknas kuvatakse aruande eelvaade. Vajuta printeri ikooni nuppu kui soovid aruannet printida. Aruande akna päises on funktsioon Otsi, mis võimaldab sul märksõna järgi otsida soovitud kohta aruandes. Aruannete kiirema kättesaadavuse tagad kui tõmbad igapäevaselt kasutatavad aruanded oma isiklikku arhiivi.

Bilanss

Bilanss näitab ettevõtte varasid, võlgasid ja omakapitali teatud ajahetkel. Võid kasutada Booksis kirjeldatud Bilanssi või kirjeldada oma, muutes standardkirjeldust vastavalt oma vajadustele.

Bilansi kirjeldamine:

Bilansi saad kirjeldada vastavalt oma vajadustele. Vali Seadistused > Aruannete seadistused Märgi rida 'Bilanss' ja vali käsklus 'Kirjeldus'.

		ansi kii jetuus. Vaata		- - - -
		Uus	Koopia Jäta	Salvesta
	Nimi	BalRn		Ŕ
	Tüüp	Bilanss	Uus rida	
Nr	•	Kommentaar	Kontod	
10		AKTIVA		~
20		KÄIBEVARA		
30		1. Raha ja pangakontod	1000:1090	
40		Aktsiad ja muud väärtpaberid	1110:1190	
50		3. Nõuded ostjate vastu		
60		Ostjatelt laekumata arved	1210	
80		Ebatõenäoliselt laekuvad arved (miinus)	1290	
90			60+80	
100		4. Muud nõuded		
110		Nõuded tütar- ja emaettevõtetele	1310	
120		Nõuded sidusettevõtetele	1320	
130		Arveldused aktsionäridega	1330	
140		Muud lühiajalised nõuded	1340	
150			100+110+120+130+140	
160		5. Viitlaekumised (ar.perioodil laekumata tu	ludj	
170		Intressid	1410	
180		Dividendid	1420	
190		Muud viitlaekumised	1430	
200			170+180+190	
210		6. Ettemaksed		
220		Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	1520	
230		Tulevaste perioodide kulud	1530	
240			220+230	
250		7. Varud		~

Siin aknas näed Bilanssi ridade kaupa. Ridadel on numbrid 10, 20, jne, mille vahele saad lisada uusi ridu.

Tee real '30: Raha ja pangakontod' topeltkõps.

Avaneb aken 'Rea kirjeldus'

🔝 Demo: Rea k	tirjeldus: Vaata				_ 🗆 🛛
		Uus	Koopia	Jäta	Salvesta
Nr	30 Nimi	BalRn			yê.
Tekst	1. Raha ja pangakontod		Lis	akood	
Kontod	1000:1090				
Tüüp	Konto Tüüp	Käive (Bil.)	Aktiva/Pass	siva	
💿 Konto	💽 Varad	💽 Tavaline	💽 Tavaline		
🔵 Summa	C Kohustused	🔘 Deebit	🔵 Ainult d	eebet	
O Tekst	Omakapital	🔘 Kreedit	🔘 Ainult kr	reedit	
OReavahe					
	🔘 Kulud				
Keel	Tekst				
1					^
2					
4					
5					~

Number tähistab rida Bilansis ning tekst 'Raha ja pangakontod' on vastava kontogrupi pealkiri.

Kontode väljale sisestatakse kontonumbrid. Sellel väljal käsitletakse vahemikku alfabeetilisena.

Neljast Tüübist on märgitud valik 'Kontod', mis tähendab, et iga vahemiku konto esitatakse eraldi. Viimase konto järel näidatakse kontogrupi saldo.

Tabelisse saad sisestada teksti erinevaid tõlkeid (aruande pealkiri või alapealkiri). Esimeses tulbas määra Keel kasutades vajadusel Ctrl-Enter klahvikombinatsiooni ning teise tulpa kirjuta vastav tõlge. Kohaliku Keele jaoks ei ole vaja siia eraldi rida sisestada. Aruande trükkimisel saad määrata Keele.

Lisakoodi kasutatakse Venemaal, kus Bilanss trükitakse kasutades reanumbritega standardkujundust: sellel väljal määratakse reale õige number. Lisakood on aruandel nähtav ainult aruande tellimisel valikuga 'Võrdluseta'.

Kui Sa ei soovi muudatusi salvestada, sule aken sulgemisruudust või osuta [Jäta].

Kontode väljal on kolm rida, millele mahub 300 tähemärki. Kontode vahemiku asemel võid kirjeldada ka komadega eraldatud üksikud kontod või kontode vahemikud. Kui sisestad kontode vahemiku suurema kontonumbriga eespool, esitatakse kontod aruandes tagurpidi järjekorras. Nt vahemik '1021:1010' esitatakse aurandes järgmiselt—

Books by HansaWorld / <u>www.excellent.ee</u>, <u>info@excellent.ee</u>

Image: Signal signa	🕼 Demo: Bilanss			_ D	×
BilanssBooks by HansaWorld, trükitud: 31.05.2011 15:04Uus EttevõtePeriood 01.01.2011: 31.12.2011Viimane reg.kp. 31.05.2011Väärtused EURTäpne noteeringNetomuutusNetomuutusAinult saldogaKaasaarvatud kinnitamata kandedKaasaarvatud kinnitamata kandedAk T I V ALõppsaldoKÄIBEVARA1. Raha ja pangakontod1021Hansapank793,791020Pank9 311,921010Kassa4 286,06Kokku 1. Raha ja pangakontod14 391,771. Raha ja pangakontod14 391,77	0 - ⊟⊀			Otsi	
Algsaldo Muutus Lõppsaldo A K T I V A KÄIBEVARA KÄIBEVARA KÄIBEVARA 1. Raha ja pangakontod 793,79 0,00 793,79 1021 Hansapank 793,79 0,00 793,79 1020 Pank 9 311,92 1 700,00 11 011,92 1010 Kassa 4 286,06 0,00 4 286,06 Kokku 1. Raha ja pangakontod 14 391,77 1 700,00 16 091,77	Bilanss Uus Ettevõte Viimane reg.kp. 31.05.2011	Books by Hansa	aWorld, trūkitud: 31. Periood 01.01.201 Ta Kaasaarvatud kinni	05.2011 15:04 1 : 31.12.2011 Väärtused EUR äpne noteering Netomuutus Ainult saldoga tamata kanded	
A K T I V A KÄIBEVARA 1. Raha ja pangakontod <u>1021</u> Hansapank 1020 Pank 9 311,92 1 700,00 1010 Kassa 4 286,06 0,00 Kokku 1. Raha ja pangakontod 14 391,77		Algsaldo	Muutus	Lõppsaldo	^
1021 Hansapank 793,79 0,00 793,79 1020 Pank 9 311,92 1 700,00 11 011,92 1010 Kassa 4 286,06 0,00 4 286,06 Kokku 1. Raha ja pangakontod 14 391,77 1 700,00 16 091,77	A K T I V A KÄIBEVARA 1. Raha ja pangakontod				
1020 Pank 9 311,92 1 700,00 11 011,92 1010 Kassa 4 286,06 0,00 4 286,06 Kokku 1. Raha ja pangakontod 14 391,77 1 700,00 16 091,77	1021 Hansapank	793,79	0,00	793,79	
1010 Kassa 4 286,06 0,00 4 286,06 Kokku 1. Raha ja pangakontod 14 391,77 1 700,00 16 091,77	<u>1020</u> Pank	9 311,92	1 700,00	11 011,92	
Kokku 1. Raha ja pangakontod 14 391,77 1 700,00 16 091,77	<u>1010</u> Kassa	4 286,06	0,00	4 286,06	
	Kokku 1. Raha ja pangakontod	14 391,77	1 700,00	16 091,77	~

Booksiga on kaasas standardkontoplaan ja aruannete standardkirjeldused. See kontoplaan sisaldab süsteemseid kontode gruppe ja on muudatusi tegemata kasutuseks valmis enamuses väikestes või keskmistes ettevõtetes, kuid vajadusel saad seda lihtsalt muuta. Kokkuvõttev rida, millel esitatakse eelnevate ridade summa, kirjeldatakse järgmiselt—

🕼 Demo: Rea k	tirjeldus:	Vaata				
			Uus	Koopia	Jäta	Salvesta
Nr	90	Nimi	BalRn			×.
Tekst				L	.isakood	
Kontod	60+80					
Tüüp		Konto Tüüp	Käive (Bil.)	Aktiva/Pa	ssiva	
		💽 Varad	💽 Tavaline	💽 Tavalir	ne	
💽 Summa		Kohustused	ODeebit	🚫 Ainult	deebet	
O Tekst		Omakapital	🔘 Kreedit	🔘 Ainult	kreedit	
OReavahe						
		∪ Kulua				
Keel	Tekst					
1						<u>^</u>
2						
4						
5						~

Siin on ridade 60 ja 80 väärtused kokku liidetud ning tulemust näed real 90. Tüübiks on 'Summa' ja Kontoklassiks 'Varad'.

Nii kirjeldatakse Bilanss ridahaaval.

Kui oled viimase rea kirjeldanud, osuta [Salvesta] ja sule aken. Sule ka kirjelduste sirvimisaken. Nüüd võid trükkida uue Bilansi.

Kui püsid kontoplaani etteantud raames (ei aseta nt mõnda võlakontot varakontode keskele!), ei ole vajadust aruande kirjeldust muuta. Kuid alati on soovitav trükkida välja test Bilanss, veendumaks, et aruanne annab oodatud tulemusi.

Rea lisamine Bilanssi

1. Ava aken Seadistused > Aruannete Seadistused ja märgi rida 'Bilanss'. Vali Kirjeldus või tee topelt hiirekõps.

2. Osuta [Uus] või tee mõnest olemasolevast reast koopia osutades [Koopia].

Avaneb uus tühi aken või koopia kaardist, mida kopeerisid.

3. Sisesta informatsioon uue rea kohta.

Ära unusta reale numbrit andmast, millega see aruandes õigesse kohta asetatakse. (Kui soovid lisada rida nt ridade 30 ja 40 vahele, anna sellele numbriks nt 35).

4. Osuta [Salvesta] ja sule aken.

Nüüd on ekraanil taas aken Bilansi kirjeldus, milles näed ka uut lisatud rida.

Bilansirea kustutamine

1. Ava aken Seadistused > Aruannete seadistused ja märgi rida 'Bilanss'. Vali käsklus 'Kirjeldus'.

2. Avaneb aken > Bilansi kirjeldus. Tee real, mida soovid kustutada topeltklõps.

3. Kustuta kõik täidetud lahtrid ja vajuta salvesta. Rida kustutatakse Bilansist ning näed ekraanil järgmise rea kirjeldust.

4. Sule aken.

Bilansirea kustutamist ei saa tühistada.

Bilansi välja trükkimine

Ava aken 'Aruanded' ja tee topeltklõps real 'Bilanss'. Avaneb aken 'Määra bilanss'—

Books by HansaWorld / www.excellent.ee, info@excellent.ee

🚺 Demo: Määra	a bilanss				_ 🗆 🔀
					Käivita
Periood Objekt Objektitüüp Valuuta Keel	01.01.2011:31	.12.2011	] tud määrar	Päis Bilanss nata	
Kontod Kõik Ainult saldoga Ainult grupid Ainult kasut. g Ainult kasutatu Kaasaarvatud Perioodi kand Päiseta	rupid O Jd I simulatsioonid ed	ardamine Täpne Komakohtadeta Tuhandetes Miljonites Võrdlus %-des		 vordius Netomuutus Eelarve Eelmine aasta Eelarveparandus Võrdluseta Väärtused Baasvaluutas 1 Baasvaluutas 2 	
Meedia Ekraanile Printerisse Faili Abilaud		◯ Pdf ◯ Excel ☑ Printeri dia	loog		

Periood: Ctrl-Enter. Aruannete perioodide seadistus, Üldine moodul. Sisesta bilansi periood. Books pakub esimest perioodi Aruannete perioodide seadistusest.

Objekt: Ctrl-Enter Objektide register, Finants/Üldine moodul. Sisesta Objekti kood, kui soovid aruannet teatud Objekti kandvate Kannete kohta. Kui see väli on tühi, kaasatakse kõik Kanded, nii Objektidega kui ilma. Kui sisestad mitu komadega eraldatud Objekti, kaasatakse ainult sellist Objektide kombinatsiooni kandvad Kanded.

Objektitüüp: Ctrl-Enter Objektitüüpide seadistus, Finants. Sisesta Objektitüüp, kui soovid aruannet teatud tüüpi Objekte kandvate Kannete kohta.

Kaasaarvatud määramata

Valuuta: Ctrl-Enter. Valuutade register, Üldine moodul. Kui siia on sisestatud Valuuta, arvutatakse Bilanss ainult nende kanderidade põhjal, mille C osal on märgitud see Valuuta. Kuna see väli tähistab välisvaluutat, on tulemuseks tühi aruanne, kui sisestad siia Baasvaluuta 1 või 2. Aruandes esitatavad summad võetakse kanderidade C osalt: st. need on määratud Valuutas. Kui see väli on tühi, kaasatakse aruandesse kõik kanderead summadega väljadelt Baas 1 või Baas 2 Deebet või Kreedit Kande osal A (vali kummas Baasvaluutas väärtused esitatakse).

Keel: Ctrl-Enter Keelte seadistus, Üldine moodul

Bilansi saad tellida erinevates Keeltes: sisesta siia soovitud Keele kood. Iga konto nime jaoks leitakse vastav tõlge Konto kaardi 2. osalt ning aruande pealkirjade ja alapealkirjade jaoks aruande kirjeldusest (vt. eespool).

Kontod

<u>Kõik</u> - Märgi see valik, kui soovid iga konto kohta näha teatud tüüpi Objekti kandvate Kannete saldot ja kõigi muude Kannete saldot.

Vali, kuidas soovid kontosid aruandes näha.

Ainult saldoga - Selle valikuga näidatakse kasutatud bilansiridade saldod.

<u>Ainult grupid</u> - Selle valikuga kaasatakse kontod, millel on eelmisest perioodist üle toodud algsaldod, kuid mida ei ole sel perioodil kasutatud.

<u>Ainult kasutatud grupid</u> - Selle valikuga ei näidata üksikute kontode saldosid. Näidatakse iga bilansirea saldo kokku.

Ainult kasutatud - Selle valikuga esitatakse kõik kontod, mis on Bilansi kirjelduses märgitud.

Ümardamine

Vali formaat, kuidas väärtused esitatakse.

<u>Täpne</u> - Saldod esitatakse nagu need Kannetel on.

Komakohtadeta - Saldod ümardatakse lähima täisarvuni üles- või allapoole.

<u>Tuhandetes, Miljonites - Saldod jagatakse 1,000 või 1,000,000-ga.</u>

Võrdlus %-des - Kasutatav koos võrdlusvalikutega 'Eelarve' või 'Eelarveparandus'.

Võrdlus

Võrrelda saad Netomuutusega, Eelarvega, eelarveparandusega või Eelmise aastaga.

Kui valid Eelarve või Eelarveparanduse, kaasatakse Eelarved või eelarveparandused aruandesse vaid juhul, kui neile on sisestatud vähemalt üks kuupäevaga rida.

Valikuga 'Võrdluseta' esitatakse algsaldod ja aruandeperioodi saldod. Seda kasutatakse Venemaal, kus Bilanss trükitakse standardreanumbritega. Reanumbrid määratakse Lisakoodi väljal Bilansi kirjelduses.

<u>Kaasaarvatud simulatsioonid</u> - Märgi see valik, kui soovid aruandesse kaasata ka simulatsioonkanded. Simulatsiooniridu Seisundiga 'Ära kasuta' või 'Üle kantud' ei kaasata.

<u>Perioodi kanded</u> - Kui see valik on märgitud, tuuakse aruande lõpus välja kõik määratud perioodi Kannete numbrid koos deebet- ja kreeditsummadega.

Päiseta Väärtused - Märgi see valik, kui soovid, et aruanne esitataks ilma päiseta.

Kui kasutad topeltvaluutade süsteemi, saad väärtused aruandesse tellida ühes kahest Baasvaluutast.

Kui Sa ei kasuta topeltvaluutade süsteemi, märgi valik Baasvaluuta 1, et aruanne esitataks kohalikus Valuutas.

Kui Valuuta väljal on määratud Valuuta, esitatakse summad aruandes selles Valuutas. Osuta [OK] ja Bilanss esitatakse ekraanil.

Tihti on võimalik aruannet tellida teatud vahemiku kohta. Selleks sisesta vahemiku esimene ja viimane number ning eralda need kooloniga. Näiteks Klientide 001 kuni 010 puhul sisestad vastavale väljale 001:010. Sõltuvalt väljast võib nummerdamine toimuda alfabeetiliselt või numbriliselt.

Finantsi aruannete kirjeldamine

Finantsi aruannete formaati saad muuta vastavalt oma vajadustele. Seda nimetatakse aruande kirjelduse muutmiseks. Kirjeldatavad aruanded on

Bilanss, Finantsnäitajad, Kasumiaruanne ja KM aruanne.

Aruande kirjelduse muutmiseks ava Finants moodul > Seadistused > Aruannete seadistused.

Kui oled muutnud standardkontoplaani või oled importinud oma kontoplaani, pead ka Finantsi aruannete kirjeldusedvastavalt muutma!

Drill-down

Mõnede aruannete puhul saad kasutada Booksis ainulaadset *drill-down*funktsiooni, kui aruanne on ekraanil avatud. Kui Sul on nt Kasumiaruanne ekraanil, võid topeltklõpsuga soovitud kontonumbril avada konto kohta Pearaamatu, milles näed kõiki perioodi Kandeid, millest saadaksegi Kasumiaruande summa. Kui nüüd Pearaamatus mõnel kandenumbril topeltklõpsu teed, avaneb vastav Kanne –

	De 🔤	mo: Pe	araamat					X		Ľ
Ø- <u>⊟</u> ⊀		} -					Otsi		Otsi	
Kasumiaruann ~~e~~ Uus Ettevõte Viimane reg.kp. 08.06.2011	Pear Uus I Viima Väär	aamat Ettevõti ine reg. tused E	e .kp. 08.06.201 UR	Books b	y HansaWor Peri Kaa	ld, trûkitud: 08. iood 01.01.201 asaarvatud kinni	.06.2011 15:40 Konto 5110 1 : 31.12.2011 itamata kanded		5:40 2011 sring %	Characteristics
		0 51 10	Kantseleitarbed. c	postikulud				^	nded	Ê.
	Kande	enr.	Kande kp.	Seletus	Deebet	Kreedit	Saldo		usest	1
Äritulud	2011	10	31.08.2011	Algsaldo Marko Tamm, kulu Marko Tamm, kulu	377,08		0,00 377,08 577,09			
Ärikulud	2011.	10	51,00,2011	Kokku	577.08		377,00			
6. Muud tegevuskulud Kapteoloitashad, pastil	unita De	mo Kz	nne: Vaata					1		15
5120 Väheväärtuslik kontorii	inve							12		<u>.</u>
5150 Info ja õppematerjalid	<	>	o- e -	=p	Uus	Koopia	Jäta Sal	vesta	8	
5310 Pangateenused	_	Nr.	10	Kande kp. 31.08.201	1	Viide			14	R
Konka o, mada tegevaskalda		Seletus	Marko Tamm, kul	lude aruanne		-			-	
	4							12000	11 million 11	
7. Tööjõukulud		Konto	Objektid	Sisu		Baas 1 Deebet	Baas 1 Kreedit	KM	k	
7. Tööjõukulud Ärikulud kokku ÄPTKASI M (KAHTIIM)	4	Konto 1350	Objektid	Sisu Firmasisesed nõuded		Baas 1 Deebet	Baas 1 Kreedit 875,59	KM	k	A
7. Tööjõukulud Ärikulud kokku ÄRIKASUM (KAHJUM) 10.1. Finantstulud	4	Konto 1350	Objektid Parand	Sisu Firmasisesed nõuded us kandele 2004.8		Baas 1 Deebet	Baas 1 Kreedit 875,59	KM	k N	AB
7. Tööjõukulud Ärikulud kokku ÄRIKASUM (KAHJUM) 10.1. Finantskulud 10.2. Finantskulud	4 5 6	Konto 1350 5110	Objektid Parand	Sisu Firmasisesed nõuded us kandele 2004.8 Kantseleitarbed, postik	ulud	Baas 1 Deebet 200,00	Baas 1 Kreedit 875,59	KM	k I	A B
7. Tööjõukulud Ärikulud kokku ÄRIKASUM (KAHJUM) 10.1. Finantstulud 10.2. Finantskulud KASUM (KAHJUM) MAJANDUSTEGEVU:	4 5 6 SES 7	Konto 1350 5110 5120	Objektid Parand	Sisu Firmasisesed nõuded us kandele 2004.8 Kantseleitarbed, postik Väheväärtuslik kontoriir	ulud 1ventar	Baas 1 Deebet 200,00 100,00	Baas 1 Kreedit 875,59	KM	k	A B C
7. Tööjõukulud Arikulud kokku ÄRIKASUM (KAHJUM) 10.1. Finantstulud 10.2. Finantskulud KASUM (KAHJUM) MAJANDUSTEGEVU: KASUM (KAHJUM) ENNE TULUMAKSUS	4 5 6 5ES 7 5TAN 8	Konto 1350 5110 5120 5150	Objektid Parand	Sisu Firmasisesed nõuded us kandele 2004.8 Kantseleitarbed, postik Väheväärtuslik kontoriir Info ja õppematerjalid	ulud hventar	Baas 1 Deebet 200,00 100,00 105,00	Baas 1 Kreedit 875,59	KM	k	A B C D
7. Tööjõukulud Ärikulud kokku ÄRIKASUM (KAHJUM) 10.1. Finantstulud 10.2. Finantskulud KASUM (KAHJUM) MAJANDUSTEGEVU: KASUM (KAHJUM) ENNE TULUMAKSUS ARUANDEAASTA PUHASKASUM (KAH:	4 5 6 5ES 7 5TAP 8 JUM 9	Konto 1350 5110 5120 5150	Objektid Parand	Sisu Firmasisesed nõuded us kandele 2004.8 Kantseleitarbed, postik Väheväärtuslik kontoriir Info ja õppematerjalid Firmasisesed nõuded	ulud Iventar	Baas 1 Deebet 200,00 100,00 105,00	Baas 1 Kreedit 875,59 405,00	KM	k	A B C D E
7. Tööjõukulud Árikulud kokku ÄRIKASUM (KAHJUM) 10.1. Finantstulud 10.2. Finantskulud KASUM (KAHJUM) MAJANDUSTEGEVU: KASUM (KAHJUM) ENNE TULUMAKSUS ARUANDEAASTA PUHASKASUM (KAH:	4 5 6 5TAP 3TAP 9 10	Konto 1350 5110 5120 5150	Objektid Parand	Sisu Firmasisesed nõuded us kandele 2004.8 Kantseleitarbed, postik Väheväärtuslik kontoriir Info ja õppematerjalid Firmasisesed nõuded	ulud hventar	Baas 1 Deebet 200,00 100,00 105,00	Baas 1 Kreedit 875,59 405,00	KM	*	ABCDEF
7. Tööjöukulud Árikulud kokku ÄRIKASUM (KAHJUM) 10.1. Finantskulud 10.2. Finantskulud KASUM (KAHJUM) MAJANDUSTEGEVU KASUM (KAHJUM) ENNE TULUMAKSUS ARUANDEAASTA PUHASKASUM (KAHJ	4 5 6 35ES 7 3TAP 8 JUM 9 10	Konto 1350 5110 5120 5150	Objektid Parand	Sisu Firmasisesed nõuded us kandele 2004.8 Kantseleitarbed, postik Väheväärtuslik kontoriii Info ja õppematerjalid Firmasisesed nõuded	ulud nventar Käiv	Baas 1 Deebet 200,00 100,00 105,00	Baas 1 Kreedit 875,59 405,00	KM-	*	A B C D E F G

Kui aruanne on ekraanil avatud, saad kasutada käsklusi operatsiooni menüü alt. Käsklusega

- Arvuta ümber, arvutatakse aruanne koheselt ümber võttes arvesse vahepeal tehtud muudatusi Kannetes, Eelarvetes jne.

Allsüsteemide kanded

Integratsioon Booksi erinevate moodulite vahel tähendab, et muudest moodulitest (allsüsteemidest) on võimalik koostada automaatselt Kanded Finantsi. Nt Arve kinnitamisel Müügireskontros koostatakse Finantsi automaatselt Kanne, millega debiteeritakse Müügivõlgade kontot ja krediteeritakse Müügikontot ning vajadusel ka KM kontot.

See seadistus määrab, millal Kanded koostatakse ja millistest allsüsteemidest. Tee Seadistuse real 'Allsüsteemid' topeltklõps ning avaneb järgmine aken—

Demo: Määra allsüsteemide kan	ded 📃 💷
	Käivita
Periood 01.01.2011:31.12 Number Allsüsteem Allsüsteem Allsüsteem Kassasissetulekud Kassaväljaminekud Kaibemaksuparandused M/R Käibemaksuparandused O/R Laekumised Laoliikumised Laoliikumised Laoissetulekud Laoissetulekud Laoimberhindlused Laihetused Ostuarved Esitus Kokkuvõte Otailne	2011 Põhivara mahakandmised Sisearved Siselaosissetulekud Tagastatud kaubad Tagastatud kaubad hankijale Tasumised Tootmised Tootmised Tootmised Oma tshekid Oma tshekid Väljamaksed Ignoreeri koondis objekte Esitus Kinnitatud Kinnitamata
Meedia Ekraanile Printerisse Faili Abilaud	el Iteri dialoog

Linnukestega on tähistatud need allsüsteemid, millest soovitakse Kandeid koostada. Kuupäeva väljal määra, millisest kuupäevast alates Kandeid koostatakse.

Kui oled määranud mingist allsüsteemist Kanded tekkima, saad teha erandeid teatud numbriseeriatele. Nt kui Arvete kinnitamisel üldiselt koostatakse Finantsi Kanded, saad teha erandi mingi numbriseeria Arvetele. Seda tehakse vastavas Numbriseeriate seadistuses (antud juhul seadistuses 'Numbriseeriad - Arved). Lähemalt loe palun vastavat Numbriseeriat käsitlevast lõigust.

See funktsioon on väga kasulik nt andmete ületoomisel Booksi mõnest muust süsteemist, kui on vaja sisestada algsaldod. Kui nt Müügivõlgade kontole on algsaldo sisestatud, ei tohi teisest süsteemist ületoodavad Arved enam sellele kontole Kandeid tekitada.

Seega on soovitav märkida need valikuruudud vastavalt oma vajadustele koos kuupäevadega, mis oleks hilisemad kõigi algsaldode

operatsioonikuupäevadest. Sellega tagad, et Kandeid ei koostata ning pole ka ohtu, et unustad linnukesed märkida, kui sisestad uusi toiminguid.

Kui Sa ei soovi seda funktsiooni kasutada või unustasid linnukese märkimata, saad kasutada Finantsi aruannet 'Kannete kokkuvõte', milles näed kõiki allsüsteemide toiminguid. Selle aruande saad võtta aluseks Kannete käsitsi sisestamisel. Sellest aruandest on juttu käesolevas peatükis edaspidi. Samuti võid tagantjärele Kannete koostamiseks kasutada Üldise mooduli hooldusfunktsiooni 'Koosta finantskanded'.

Likviidsusprognoos

See aruanne on prognoos kõigist tegelikest ja tulevastest maksetest firmale ja firmast välja määratud perioodil. Prognoos põhineb Ostu- ja Müügiarvete Tasumistähtaegadel. Samuti arveststakse Simulatsioone, mis puudutavad Kassa- ja Pangakontosid Tasumisviiside seadistusest. Kui aruanne on ekraanil avatud, saad selleks kasutada Booksis drill-down funktsiooni. Topeltklõps dokumendi numbril avab vastava arve, ostuarve või simulatsiooni. Topeltklõps real Likviidsusprognoos, aruannete nimekirjas avab järgmise akna –

Books by HansaWorld / www.excellent.ee, info@excellent.ee

🕼 Demo: Määra likviidsusprognoos	
	Käivita
Periood 01.01.2011:3 Alusta saldo kontodest Esitus O Detailne Kokkuvõte Detailne koos likviidsus infoga Ostuarved Kõik Ainult sulgemata Laekumised Neto Kassaale Päevi hiljem: Tasumised Neto Kassaale Päevi hiljem: Meedia	1.12.2011 Vali registrid ✓ Laekumisennustus ✓ Tasumisennustus ✓ Simulatsioonid Tshekid Oma tshekid Lüh. nimed Täsarvud V.a. vaidlustatud arved
 ● Ekraanile ● Pdf ● Printerisse ● Exce ● Faili ● Print ● Abilaud 	l :eri dialoog

Periood: Sisesta aruande periood. Kui soovid aruannet vaid ühe päeva kohta, sisesta soovitud kuupäev. Books teisendab kuupäeva ise perioodi formaati. Vaikimisi sisestub esimene periood Aruannete perioodide seadistusest.

Esitlus: Detailse valikuga esitatakse iga toiming eraldi, Kokkuvõttes aga iga päeva kohta üks kokkuvõttev rida.

Vali: Vaikimisi kaasatakse aruandesse ainult Ostu- ja Müügiarved ning Tasumisviisidel kasutatud kontosid puudutavad Simulatsioonid. Võid neid registreid valikuliselt aruandest välja jätta märkides vastavad read. Kui kasutad ka Tshekkide moodulit, võid aruandesse kaasata ka Tshekid ja Oma tshekid.

Ostuarved: Võid aruandest välja jätta Suletud Ostuarved, millele ei saa Tasumisi registreerida.

Laekumised/ Tasumised: Tee valikud vastavalt, millal arvad Laekumised ja Tasumised toimuvat.

Neto: Selle valikuga eeldatakse, et Arved laekuvad tähtaegselt.

Kassaale: Selle valikuga eeldatakse, et Arved, millele kehtib kassaale soodustus, laekuvad kassaale tähtaja piires.

X Päeva hiljem: Siin saad märkida päevade arvu, mille võrra arvad Arveid tähtajast hiljem laekuvat.

See aruanne on väga praktiline firma likviidsuse prognoosimisel. Nagu kõiki Booksi aruandeid, saad ka selle aruande tekstifailina salvestada. Impordi saadud andmed Excelisse ning koosta firma prognoosi kohta ülevaatlik graafik.

DOKUMENDID

Funktsioon "Dokumendid" võimaldab dokumente või dokumendimalle korraga suurel hulgal välja trükkida. Selleks vali "Dokumendid" File-menüüst või ava kaust [Dokumendid] Põhiaknas. Funktsiooni valimisel avaneb alltoodud aken, milles näed dokumente, mida on võimalik Müügireskontrost välja trükkida. Iga dokument trükitakse oma dokumendimallile.

Dokumendi välja trükkimiseks toimi järgnevalt-

1.Tee valitud rida aknas 'Dokumendid' aktiivseks.

2. Kasutades operatsiooni menüü nuppu, määra, kuhu dokument saadetakse.

3. Osuta Käivita nupule. Avaneb aken, milles saad määrata välja trükitavad dokumendid (nt millised Kanded trükitakse).

4. Sule aken 'Dokumendid' sulgemisruudust.

SEADISTUSED

Finantsis on järgmised seadistused-

Seadistuse muutmiseks mine Finants-moodulisse ning osuta kaustale [Seadistused] Põhiaknas või vali Seadistused File-menüüst. Avaneb ülaltoodud nimekiri. Tee soovitud real hiirega topeltklõps.

Allsüsteemid

Integratsioon Booksi erinevate moodulite vahel tähendab, et muudest moodulitest (allsüsteemidest) on võimalik koostada automaatselt Kanded Finantsi. Nt Arve kinnitamisel Müügireskontros koostatakse Finantsi automaatselt Kanne, millega debiteeritakse Müügivõlgade kontot ja krediteeritakse Müügikontot ning vajadusel ka KM kontot. See

seadistus määrab, millal Kanded koostatakse ja millistest allsüsteemidest. Tee Seadistuse real "Allsüsteemid " topeltklõps ning avaneb järgmine aken.

🕼 Demo: Allsüsteemid: Vaata		
		Salvesta
Finants Logistika Sularaha ja muud		
Müügiarvete kanded	Alates kuupäevast	01.01.2010
🔽 Laekumiste kanded	Alates kuupäevast	01.01.2010
Ostuarvete kanded	Alates kuupäevast	01.01.2010
Tasumiste kanded	Alates kuupäevast	01.01.2010
Kulutuste kanded	Alates kuupäevast	01.01.2010
Väljamaksete kanded	Alates kuupäevast	01.01.2010
Sisearvete kanded	Alates kuupäevast	
Põhivaramahakandmiste kanded	Alates kuupäevast	01.01.2010

Linnukestega on tähistatud need allsüsteemid, millest soovitakse Kandeid koostada. Kuupäeva väljal määra, millisest kuupäevast alates Kandeid koostatakse. Kui oled määranud mingist allsüsteemist Kanded tekkima, saad teha erandeid teatud numbriseeriatele. Nt kui Arvete kinnitamisel üldiselt koostatakse Finantsi Kanded, saad teha erandi mingi numbriseeria Arvetele. Seda tehakse vastavas Numbriseeriate seadistuses (antud juhul seadistuses 'Numbriseeriad - Arved). Lähemalt loe palun vastavat Numbriseeriat käsitlevast lõigust. See funktsioon on väga kasulik nt andmete ületoomisel Booksi mõnest muust süsteemist, kui on vaja sisestada algsaldod. Kui nt Müügivõlgade kontole on algsaldo sisestatud, ei tohi teisest süsteemist ületoodavad Arved enam sellele kontole Kandeid tekitada. Seega on soovitav märkida need valikuruudud vastavalt oma vajadustele koos kuupäevadega, mis oleks hilisemad kõigi algsaldode operatsioonikuupäevadest. Sellega tagad, et Kandeid ei koostata ning pole ka ohtu, et unustad linnukesed märkida, kui sisestad uusi toiminguid. Kui Sa ei soovi seda funktsiooni kasutada või unustasid linnukese märkimata, saad kasutada Finantsi aruannet 'Kannete

kokkuvõte', milles näed kõiki allsüsteemide toiminguid. Selle aruande saad võtta aluseks

Kannete käsitsi sisestamisel. Sellest aruandest on juttu käesolevas peatükis edaspidi. Samuti võid tagantjärele Kannete koostamiseks kasutada Üldise mooduli hooldusfunktsiooni 'Koosta finantskanded'.

Aruannete seadistused

Aruannete seadistuste all on võimalik kirjeldada aruandeid. Booksis on võimalik kirjeldada neli aruannet: Bilanss, Kasumiaruanne, Rahavoogude aruanne ja Käibemaksuaruanne. Soovitame enne aruannete muutma hakkamist teha aruandest koopia.

Arvutusvalemid, automaatlausendid

Selles seadistuses kirjeldatakse arvutusvalemid, mida kasutatakse Automaatlausenditel.

Arvutusvalemi sisestamine

Tee real 'Arvutusvalemid, automaatlausendid' topeltklõps.

Avaneb nimekiri olemasolevatest Arvutusvalemitest.

Osuta [Uus] uue kaardi sisestamiseks või [Koopia], kui soovid mõnd olemasolevat kaarti kopeerida. Kui valem on sisestatud, salvesta see osutades [OK] ja sule aken sulgemisruudust.

Arvutusvalemi sisestamiseks toimi järgnevalt-

1. Anna Valemile kuni 12 tähemärgist koosnev kood. Igal Valemil peab olema oma ainulaadne kood. Ära kasuta koode, mida võidakse mõista Valemina. Nt ära kasuta koode, milles numbrile järgneb % märk nagu "10%" või "+10%".

2. Anna Valemile kirjeldav nimetus.

3. Sisesta Valem. See võib olla kombinatsioon protsentidest (sisestatakse '%' tulpa) ja fikseeritud summadest (sisestatakse 'Summa' tulpa).

Ülaltoodud näites arvutatakse summa põhjal väärtused vastavalt määratud protsendile.

4. Valemiridade numbrivahemikud (tulbad Alates/Kuni) on soovitav kirjeldada kaks kohta peale koma. Nt vahemikud 0-99.99 ja 100-199.99 annavad täpsema tulemuse kui 0-100 ja 101-200.

Arvutusvalemi kasutamine Automaatlausendil

Arvutusvalem tuleb sisestada Automaatlausendi Deebet või Kreedit väljale järgmiselt.

Kui Valem sisestatakse Automaatlausendi Deebet väljale, rakendatakse valemit eelneva kanderea väärtusel ning tulemus asetatakse Kande Deebet väljale.

Kui Valem sisestatakse Automaatlausendi Kreedit väljale, asetatakse tulemus Kande Kreedit väljale.

Alltoodud näites on ülalkirjeldatud Valemi kood sisestatud Automaatlausendi Deebet väljale---

🔝 D	emo: Au	tomaatlausend: Uus				. 🗆 🗙	
<	>			Uus Koopia	Jäta	Salvesta	
Ko	Kood PM1 Nimetus Palgamaksud 100 🗌 Ära vaheta deebetit ja kreeditit 🖈						
	Konto	Objekt	Sisu	Baas 1 Deebet	Baas 1 Kreedit	KM-k.	
1	5680	#		SOTS	5	^	
2	1020				33,00%		
3	2510			260,00	)		
4	2510				26,00%		
5	2640	#			=		
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13						M	

Arvutusvalemi kasutamine

Kui sisestad Kande, sisesta kõigepealt vajalik kulukonto ning summa. Teisele reale sisesta Konto väljale Automaatlausendi kood.

Vajuta Enterit. Books sisestab Automaatlausendi ning summad arvutatakse järgmiselt-

Automaatlausendid

Automaatlausendeid saad kasutada Finants-, Müügireskontro ja Ostureskontro Kannete sisestamise lihtsustamiseks.

Kui teatud tüüpi Kanne kordub pidevalt, saad luua mudeli, kuhu sisestad kogu vajaliku info, nt kontonumbrite kombinatsiooni vaid ühel korral.

Kui järgmine kord soovid sellist Kannet sisestada, võid selle asemel valida automaatfunktsiooni. Sellega koostatakse valmis Kanne, mida saad vastavalt vajadusele muuta. Sellisteks näideteks võivad olla palgakanded, püsikulud jne. Automaatlausendid hoiavad kokku töövaeva ja tagavad alati õigete kontode kasutuse.

Uue Automaatlausendi loomine

Tee Seadistuste nimekirjas real 'Automaatlausendid' hiirega topeltklõps. Avaneb nimekiri olemasolevatest Automaatlausenditest. Osuta [Uus] uue kaardi sisestamiseks. Kui Automaatlausend on sisestatud, salvesta see osutades [OK] ja sule aken sulgemisruudust. Sule ka sirvimisaken.

Kood: Kood võib koosneda kuni kuuest tähest või numbrist. Igale mudelile tuleb anda oma ainulaadne kood ning need ei tohi kattuda kontonumbritega.

Kannete sisestamisel vali kontonumbri asemel see kood ning kasutatakse vastavat mudelit.

Nimetus: Anna mudelile kirjeldav nimetus nt "Palgamaksed". Seda nimetust näed aknas 'Automaatlausendid: Sirvi.

Konto Ctrl-Enter Kontode register, Finants/Üldine moodul

Sisesta kontonumbrid, igale reale üks

Sellele väljale võid sisestada numbri sümboli (#) tähistamaks seda, et konto number, nimetus ja summa võetaks mudeli kasutamisel eelmiselt realt. # saad eesti klaviatuuril kasutades Shift-3 klahvikombinatsiooni.

Sellele väljale võid sisestada hüüumärgi (!) tähistamaks seda, et Kande eelmine rida tuleb Automaatlausendi tulemusega üle kirjutada. Vt. alltoodud näidet.

Automaatlausendi saad siduda kindla kontonumbriga. Sisesta Automaatlausendi kood Konto kaardil väljale 'Autom. laus.'. Kui see kontonumber sisestatakse Kandele, sisestub vastav Automaatlausend.

Objekt: Ctrl-Enter Objektide register, Finants/Üldine moodul.

Siin määrad, millised Objektid Kannetele kaasatakse. Võid sisestada # märgi, kui soovid et Objektid kopeeritaks eelnevalt kanderealt.

Sisu: Siia sisestatakse iga Kannet kirjeldav tekst. Võid sisestada # märgi, kui soovid, et tekst kopeeritaks eelnevalt kanderealt.

Arvutusvalemite seadistus: Siia saad sisestada kindla summa (nt palk või rent) või arvutusvalemi. Võid sisestada ka protsendi lisades numbrile % märgi. Automaatlausend arvestab siis vastava protsendi eelmise rea summast. Võid kirjeldada veelgi keerukama valemi kasutades seadistust 'Arvutusvalemid, automaatlausendid' (kirjeldatud edaspidi) ning sisestada siia vastava valemi koodi. Automaatlausend rakendab siis määratud valemit eelmise rea summal.

Kui summa või valem on sisestatud Deebet väljale, sisestatakse arvutatud summa originaalsummaga samasse tulpa. Kui summa või valem on sisestatud Kreedit väljale, sisestatakse arvutatud summa vastastulpa.

Kui arvutusvalem on sisestatud Deebet väljale, arvutatakse summa vastavalt eelneva rea Deebet välja summale ning see asetatakse deebetpoolele. Seega on soovitav sisestada arvutusvalem nii Automaatlausendi Deebet kui Kreedit väljale.

Eelarvevõtmed

Eelarvevõtmed on abivahendiks Eelarvete koostamisel. Eelarvevõtmete näol saad anda aasta eelarvesummale valemi, mille alusel see kuudele jaotatakse.

Oletame, et kõik kuud saavad Eelarves sama väärtuse va mai, juuni, juuli ja august, mille väärtused peaksid olema suuremad. Juuni, juuli ja august saavad väärtuseks 2, mai 3 ja kõik teised kuud 1. Summaks on 17, mis on aasta Eelarve.

Kui aasteelarve summa on 100, saab iga kuu teatud protsendi sellest summast. Võid kaalud sisestada protsentidena, kuid ei pea seda tegema. Pea meeles, kui sisestad protsente, mis peavad kokku andma 100, siis iga protsendi muutmine muudab ka kogusummat.

Eelarvevõtmed tuleb kirjeldada nii, et need vastaksid Sinu eelarvestamise meetoditele. Nt kui alustad aasta eelarvesummast ning jagad selle kvartalitele, peab Eelarvevõti koosnema neljast reast, iga kvartali kohta üks. Kui töötad kuu andmetega, peab iga Eelarvevõti koosnema kaheteistkümnest reast, jne.

🚺 Demo:	Eelarve v	õti: Vaa	ta				_ 🗆 🖂
< >			Uus	Ko	opia	Jäta	Salvesta
Kood	12	12.00	Nimetus	Jaga kõ	k kuud võ	rdselt	×
Summa		12,00			Väärtus		
				1		1,00	^
				2		1,00	
				3		1,00	
				4		1,00	
				5		1,00	
				6		1,00	
				7		1,00	
				8		1,00	
				9		1,00	
				10		1,00	
				11		1,00	~
							_

Vaata Eelarvete registri kirjeldust käesolevas peatükis edaspidi, et näha kuidas Eelarvevõtmeid kasutatakse.

Eelarvevõtmete sisestamiseks tee Seadistuste nimekirja topeltklõps real 'Eelarvevõtmed'. Ava aken 'Eelarvevõti: Uus' osutades [Uus]. Kui Eelarvevõtme kaart on sisestatud, salvesta see osutades [OK] ja sule aken sulgemisruudust.

Kood - Eelarvevõtme kood. Lubatud on ainult suurtähed ja numbrid.

Nimetus - Anna võtmele kirjeldav nimetus nt 'Suvekuud suurema kaaluga'. Nimetust näed aknas 'Eelarvevõtmed: Sirvi'. Ideaalis võik nimetus sisaldada viidet võtme ridade arvule (tavaliselt 12 kuud või 4 kvartalit). See aitab Sind eelarvete sisestamisel, sest Eelarvetel peab olema sama perioodide arv mis võtmelgi.

Summa - Books täidab selle välja automaatselt vastavalt igakuiste või kvartaalsete väärtuste summale.

Books by HansaWorld / www.excellent.ee, info@excellent.ee

Väärtus - Sisesta kaalud iga kuu või kvartali kohta.

Kandesisestus

Selles seadistuses on valikud, millega määratakse Kande kaardi toimimine.

Hoiata vale kirjendamise korral.

Konto kaardil on võimalik näidata, kas antud kontot tavaliselt krediteeritakse või debiteeritakse või on mõlemad variandid võimalikud. Kui antud seadistus on märgitud, siis annab Books hoiatuse, kui üritatakse debiteerida kontot, mille tavaliseks kirjendamiseks on märgitud kreedit.

Books by HansaWorld / <u>www.excellent.ee</u>, <u>info@excellent.ee</u>

🔯 Demo: Konto: V	aata				_ 🗆 🗙
< >		Uus	Koopia	Jäta	Salvesta
Konto Nimetus Kontoklass Tekst Autom.lausend	5310 Pangateenu	sed			×*
KM-kood Valuuta Maksugr. Objektid		Auto Riigitarkva	Per. mudel [m. lausend 2 [ra aruandesse		
Kontoklass Varad Võlad Omakapital Tulud Kulud		Tava	aline kirjendam Deebet Kreedit Suletud	ine	

🚺 De	emo: Kani	ne: Muuda									
<	> 0	- 8	e				Uus	Коорі	a Jäta	Sal	vesta
	Nr. 1	0 Kar	nde kp. 20.05.20	)11	Viide						×
	Seletus P	anga teesustasu									
	Konto	Objektid		Sisu			Baas 1	Deebet	Baas 1 Kreedit	KM-k	
1	1020			Pank				17,00		ł	^ A
2	5310			Pangate	eenused						в
3											C
4											-
5											5
6				~ " ' '		1. h					E
7			- V	Sellel k	iontoi summa t	avaliseit teises	veerus				F
8											G
9					ОК						
10					0						
11										l l	*
	Vahe ba	aas 1 17,00				Kä	ive	17	,00		
	Vahe ba	aas 2 265,99				Kä	ive	265	,99	0,00	

Kursivahe

Kui soovid registreerida kursimuutustest tulenevad kasumid ja kahjumid, toimi järgmiselt:

1. Määra Finantsi seadistuses "Kursivahed", milliseid kontosid kursimuutustest tuleneva kasumi ja kahjumi registreerimiseks kasutatakse.

2. Telli Finantsi aruanne "Kursivahed", et näha kursimuutuste mõju Kannetele.

3. Käivita Finantsi hooldusfunktsioon "Kursivahed", millega koostatakse Kanded kirjetega Kursikasumi- ja kahjumi kontodele.

Kursivahede seadistuses määratakse, kuidas toimib Kursivahede hooldusfunktsioon, mida kirjeldame edaspidi.

🕼 Demo: Kursivahed: Vaata	
	Salvesta
Kursikasumi konto 3840	
Kursikahjumi konto 7310	
Limiit 0	

Kursikasumi konto: Sisesta siia konto, mida krediteeritakse kursikasumi summas, kui olemasolevad Kanded arvutatakse ümber vastavalt hetke kurssidele.

Kursikahjumi konto: Sisesta siia konto, mida debiteeritakse kursikahjumi summas, kui olemasolevad Kanded arvutatakse ümber vastavalt hetke kurssidele.

<u>Limiit</u>: Kui soovid, et hetke kurssi rakendataks vaid neil Kannetel, mille puhul kursikasum või -kahjum on suurem kui teatud summa (kohalikus Valuutas), määra see summa siin.

KM koodid

Võid valida, kas Enteri vajutamisel liigub kursor Kandel ka Objekti ja Sisu väljadele või hüppab nendest üle. Neile väljadele saad vajadusel siiski liikuda hiirega, tabulaatoriga või nooleklahvidega. Vastavalt seadusele tuleb eristada kohalik, EL jm eksportmüük. Selleks on Booksis KM koodid, mida võid sisestada oma vajadustele vastavalt. KM koode saad siduda Klientidega, Hankijatega ja Müügi- ning Ostukontodega. KM koodid aitavad Booksis leida õige KM protsendi, kontrollida finantsarvestust ja tagada KM statistika. KM koodide muutmiseks ava seadistus 'KM koodid'. Avaneb järgmine aken—

/ Demo	Demo: Käibemaksukoodid: Vaata 📃 🗆 🔀								
								Salve	esta
	Kood	Ilma %	Koos %	Müügi KM	Laek.KM	Ostu KM	Tas.KM	Seletus	1
1	1	20,00		2511	2511	1510	9999	Käibemaksuga 20% 🔺	A
2	2	0,00	0	9999		9999	9999	Käibemaksuta 📃	в
3	3		<66667	2512		1512		Ühendusesisene käi>	c
4	4	9,00		2513		1510		Käibemaksuga 9%	-
5									D
6									E
7									
8								×	

Müügi KM - Ctrl-Enter Kontode register, Finants/Üldine moodul

Määra siin Müügi KM konto, mida krediteeritakse, kui kasutatakse seda KM koodi.

EL piirkonna Ostuarvetest koostatud Kannetel debiteeritakse KM summas kasutatud KM koodile määratud Ostu KM kontot ja krediteeritakse Müügi kontot. Seepärast on soovitav kasutada EL piirkonna jaoks eraldi KM koodi omaette Ostu KM kontoga, mida ei kasutata muude KM koodide puhul.

Laek. KM – Ctrl-Enter Kontode register, Finants/Üldine moodul

Seda välja kasutatakse vaid juhul kui valik 'Konteeri laekumise KM' seadistuse 'Lausendamine M/R' 1. osal on märgitud. Nii on see kassapõhise KM arvestuse kasutajate puhul Inglismaal.

Kui sellele väljale on midagi sisestatud, käsitletakse Müügi kontot Müügi KM vahekontona, mida krediteeritakse alati Arvete kinnitamisel. Kui Arve tasutakse, kantakse KM Müügi kontolt Laekumise KM kontole. See ongi lõplik Müügi KM konto.

Kui kasutad seda võimalust, ära unusta muutmast KM aruande kirjeldust nii, et see kasutaks just seda kontot ja mitte Müügi kontot.

Ost KM - Ctrl-Enter Kontode register, Finants/Üldine moodul Määra siin Ostu KM konto, mida debiteeritakse alati, kui kasutatakse seda KM koodi.

Tas. KM - Ctrl-Enter Kontode register, Finants/Üldine moodul

Seda välja kasutatakse vaid juhul, kui valik 'Konteeri tasumise KM' seadistuse **Lausendamine O/R'** 1. osal on sisse lülitatud. Nii on see Lätis ja kassapõhise KM arvestuse kasutajate puhul Inglismaal.

Kui sellele väljale on midagi sisestatud, käsitletakse Ostu KM kontot Ostu KM vahekontona, mida debiteeritakse alati Ostuarvete kinnitamisel.

Osa B

kantakse KM Ostu KM kontolt Tasumise KM kontole. See ongi lõplik Ostu KM konto.

Kui kasutad seda võimalust, ära unusta muuta KM aruande kirjeldust nii, et see kasutaks just seda kontot ja mitte Ostu KM kontot.

Siia sisestatud seletust näed Ctrl-Enter valikuaknas ning see peaks olema piisavalt selge, et alati valitaks õige KM kood.

Maks 1 %/Maks 1 konto

Neid kahte välja võid kasutada, kui soovid Müügiarvetele lisada mingi lisamaksu nt keskkonnamaksu. Maksu protsent sisestatakse väljale 'Maks 1%' ning maksusummas krediteeritav konto väljale 'Maks 1 k.'. Kasuta vajadusel Ctrl-Enter klahvikombinatsiooni.

Maks lisandub Arvele, kui kasutatavale KM koodile on selline lisamaks kirjeldatud. Maksusummat näed Arvel väljal 'Lisamaks'. Kliendile saad KM koodi määrata Kliendi kaardi 3. osal. Kui seal ei ole KM koodi määratud, võetakse see seadistusest 'Lausendamine M/R'.

Numbriseeriad – Kanded

Igal kaardil Kannete registris on oma number, mis võetakse numbriseeriast. Uue Kande sisestamisel võetakse järgmine vaba number seeriast. Soovi korral saad seadistada erinevad numbriseeriad erinevateks aastateks või erinevatele osakondadele.

🔊 D	emo: Nun	_					
						Sa	vesta
	Numbrisee	riad:	Periood:				
	Alates	Kuni	Alates	Kuni	Kommentaar	Kanded	
1	1	1000	01.01.2011	31.12.2011	Tartu	Koosta	^
2	1001	2000	01.01.2011	31.12.2011	Tallinn	Koosta	
3							
4							
5							
6							✓

Siin kirjelda erinevad Kannete numbriseeriad. Numbriseeriad ei tohi kattuda. Erinevalt teistest registritest peab Kannetele vähemalt üks numbriseeria olema kirjeldatud, enne kui saad Kandeid sisestada.

Kui numbriseeriad on kirjeldatud, saad neid siduda erinevate Isikutega Üldise mooduli Isikute registris (kaardil Numbriseeriad). Sisesta Kande nr. väljale soovitud numbriseeria algusnumber. Kui Isikule ei ole määratud oma numbriseeriat, võetakse number esimesest seeriast. Kandele automaatselt antud numbrit saab iga kasutaja alati muuta kasutades Ctrl-Enter klahvikombinatsiooni.

Sisesta iga uus numbriseeria esimesele vabale reale ja kui oled valmis, osuta muudatuste salvestamiseks [OK]. Kui Sa ei soovi muudatusi salvestada, sule aken sulgemisruudust.

Objektitüübid

Selles seadistuses kirjeldatakse erinevad Objektide tüübid.

Books by HansaWorld / www.excellent.ee, info@excellent.ee

🚺 Dem	no: Objektitüübid: Si	rvi	
	Uus	Koopia	Otsi
Kood	 Nimetus 		
OSAK	Osakonnad		<u>^</u>
PER	Ettevõtte personal		1
PR	Projektid		
PRK	Piirkonnad		
PROJ	Projekti tüübid		
VK	Võlakirjad		
			×

Kande sisestamisel saad samal kandereal kasutada ainult ühte sama tüübiga Objekti. Samuti saad ainult ühe samatüübilise Objekti määrata allsüsteemi dokumendil (nt Arvel). Kui üritad sisestada enam kui ühte samatüübilist Objekti, antakse ekraanile veateade.

Objektitüübi kirjeldamine

Tee Seadistuse real 'Objektitüübid' topeltklõps. Avaneb nimekiri olemasolevatest Objektitüüpidest. Osuta [Uus] uue kaardi sisestamiseks.

🕼 Demo: Objektitüüp:	_ 🗆 🔀			
< >	Uus	Koopia	Jäta	Salvesta
Kood OSAK Esisümbolid Pikkus	Nimetus Osa Tüüp OE T T A R E	konnad) ttevõtte sisene ehingupartner egevusala egevusala Jilikas "ahavoog elarve		** *

Sisesta tekst. Koodi väljal näed vaid suurtähti (väiketähed muudetakse automaatselt). Väljade vahel liikumiseks kasuta nooleklahve või Enterit. Anna Objektitüübile võimalikult hästi kirjeldav nimetus.

Kui oled midagi sisestanud väljale 'Esisümbolid', peavad kõigi seda tüüpi kandvate Objektide nimetused algama nende sümbolitega.

RiigiTarkvara seadistused

Loe täpsemalt Riigitarkvara juhendist"

Saldoesitlus

Books tõlgendab kreeditsummat väärtusena, mis tuleb konto saldost lahutada ning deebetsummat väärtusena, mis tuleb saldole liita. Varad ja kulud on seega positiivsed väärtused, võlad, omakapital ja tulud aga negatiivsed.

Tihti ei ole need meetodid aga sobivad, kui on vaja saldosid aruannetes esitada. Seepärast on Booksis seadistus saldode esituse kohta vastavalt kontoklassidele ja aruannetele. Mõned väärtused muudetakse: nt võlad ja omakapital esitatakse positiivsete väärtustena. Samas on maailmas palju erinevaid raamatupidamistavasid ning seepärast ongi Booksis antud võimalus saldode esitusviisi muutmiseks. Sul võib olla välja kujunenud oma standardne saldode esitusviis või soovid vahetada andmeid teiste raamatupidamissüsteemidega. Booksis saad kasutada Sulle sobivat esitusviisi.

Paljudes riikides on tavaline, et juhatus, pank, audiitorid ja maksuamet nõuavad erinevaid saldode esitusviise võrreldes Sinu poolt kasutatavaga. Booksi paindliku saldoesituse meetodiga lahendad need probleemid lihtsalt muutes vaid Saldoesituse seadistust. Seda võid teha ükskõik millal, nt trükkides aruande välja kõigepealt ühel ja siis teisel kujul.

Ava Saldoesituse aken tehes Seadistuse real 'Saldoesitus' topeltklõpsu.

Avanenud aknas näed valikuruute. Need viis rida esindavad erinevaid kontoklasse ning kolm veergu erinevaid numbrite esitamise tingimusi.

Linnuke ruudus tähendab, et vastaval väljal olev summa esitatakse süsteemisisesele esitusviisile vastupidise märgiga. Tühi ruut tähendab, et kasutatakse Booksi sisest märki. Booksi süsteemisiseselt käsitletakse deebetsummasid positiivsetena ja kreeditsummasid negatiivsetena.

Books by HansaWorld / <u>www.excellent.ee</u>, <u>info@excellent.ee</u>

🚺 Demo: Sa	aldoesitus	Vaata		_ 🗆 🔀
				Salvesta
	Muuda mär	ki		
	1 - bilansis	ja kasumia	ruandes	
	2 - pearaai	matus ja sa	aldoaruandes	
	3 - kuusald	ode ekspor	rdis	
	1	2	3	
Varad				
Võlad	V	V		
Omakapital	V	V		
Tulud	V	V	V	
Kulud			V	

Vaikimisi on seadistus järgmine: Varade, Võlgade ja Omakapitali puhul järgitakse süsteemisisest esitusviisi, Tulud ja Kulud esitatakse aga vastupidise märgiga.

Märgi linnukesed vastavalt oma vajadustele.

Salvesta muudatused osutades [Salvesta] või pöördu tagasi endise seadistuse juurde osutades [Ristile].

XBRL aruanne elemendid ja XBRL aruannete seadistused

"Loe täpsemalt Riigitarkvara juhendist."

FUNKTSIOONID

EKSPORDID

Ekspordi funktsioon võimaldab teatud informatsiooni andmebaasist tekstifailidesse eksportida, mida saad teksti- ning tabeltöötlusprogrammidega edasiseks analüüsiks avada ning töödelda või kujundusprogrammidega trükis avaldamiseks ümber kujundada. Samuti on tekstifaile võimalik importida teistesse Booksi andmebaasidesse või Ettevõtetesse kasutades impordifunktsiooni Üldises moodulis. Ka aruandeid on võimalik faili salvestada, seega on enamus Booksis sisalduvast informatsioonist muudes programmides kasutatav tekstifaili kaudu.

Avaneb alltoodud aken, milles näed Finants-mooduli võimalikke ekspordifunktsioone. Vali soovitud funktsioon tehes sellel hiirega topeltklõpsu. Avaneb määramisaken, milles saad määrata eksportfaili sisu. Osuta [OK] ning avaneb 'Save as' aken, milles saad failile nime anda ja valida, kuhu fail salvestatakse.

Finantsnäitajad

Finantsnäitajad on erinevad arvutatud väärtused, mida kasutatakse ettevõtte seisu hindamiseks. Finantsnäitajad arvutatakse kasutades vastavaid valemeid kontosaldode ja mitmesuguste konstantide põhjal. Tavalisimad finantsnäitajad on käive, müügikate jms.

Finantsnäitajad on vabalt kirjeldatavad Aruannete Spetsiaal-menüü kaudu.

Eksportida saad Finantsnäitajaid kas kogu aasta või teatud perioodi kohta.

Ava Eksportide nimekiri ja tee topeltklõps real 'Finantsnäitajad'. Avaneb aken 'Määra finantsnäitajad—

🕼 Demo: Määra fii	nantsnäitajad	
		Käivita
Periood	01.01.2011:31.12.2011	
Objekt	TLN	
Esita väärtused	EUR perioodi viimase päeva kursiga	
	 ☐ Kaasaarvatud simulatsioonid ✓ Veerg kuu kohta 	

Kuusaldod

Selle käsklusega saad eksportida firma igakuised saldod - kõigi või valitud kontode kohta. Saadud faili saad edasi töödelda enamuse teksti- ja tabeltöötlusprogrammidega. Ekspordile saad määrata perioodi, valida kontod ja Objektid.

Ava Eksportide nimekiri ja tee topeltklõps real 'Kuusaldod'. Avaneb aken 'Määra kuusaldod'----

Books by HansaWorld / www.excellent.ee, info@excellent.ee

🚺 Demo: Määra	_ 🗆 🛛	
		Käivita
Periood	01.01.2011:31.12.2011	
Kontod		
Objekt		
	 Kaasaarvatud simulatsioonid Väärtused Baasvaluutas 1 Baasvaluutas 2 	

Periood : Ctrl-Enter Aruannete perioodide seadistus, Üldine moodul

Sisesta periood, mille kohta soovid saldosid eksportida. Eksportfailis luuakse perioodi iga kuu kohta omaette veerg.

Kontod: Ctrl-Enter Kontode register, Finants/Üldine moodul

Vahemik Alfabeetiline Täida see väli, kui soovid eksportida vaid teatud kontode saldod.

Objekt : Ctrl-Enter Objektide register, Finants/Üldine moodul

Täida see väli, kui soovid eksportida vaid teatud Objekti kuusaldod. Kui Objekti ei ole määratud, eksporditakse perioodi kõik saldod.

Kaasaarvatud simulatsioonid

Väärtused –

Märgi see valik, kui soovid aruandesse kaasata ka simulatsioonkanded. Simulatsiooniridu Seisundiga 'Ära kasuta' või 'Üle kantud' ei kaasata.

Kui kasutad topeltvaluutade süsteemi, saad väärtused aruandesse tellida ühes kahest Baasvaluutast. Kui Sa ei kasuta topeltvaluutade süsteemi, märgi valik Baasvaluuta 1, et aruanne esitataks kohalikus Valuutas.

Osuta [Käivita] ekspordi käivitamiseks. Avaneb dialoogiaken, milles saad eksporditavale failile nime anda ning määrata, kuhu see salvestatakse.

Anna failile nimi. Osuta [Save] või vajuta Enterit.

Ekraanil näed ekspordi kulgemist. Ekspordi saad alati katkestada vajutades Esc-klahvi (Windows) või ð-Punkt (Macintosh).

Objektisaldod

See eksport on sarnane Saldoaruande ekspordile, kuid siin jagatakse iga konto saldo Objektide viisi.

🚺 Demo: Määra	ı objektisaldod	
		Käivita
Periood Kontod Objekt	01.01.2011:31.12.2011	
	⊙ Baasvaluutas 1 ○ Baasvaluutas 2	

Periood: Ctrl-Enter Aruannete perioodide seadistus, Üldine moodul Sisesta periood, mille kohta eksporti soovid.

Kontod: Ctrl-Enter Kontode register, Finants/Üldine moodul

Vahemik Alfabeetiline Täida see väli, kui soovid eksporti kaasata vaid teatud konto või kontode vahemiku.

Objekt: Ctrl-Enter Objektide register, Finants/Üldine moodul

Vahemik Alfabeetiline

Täida see väli, kui soovid eksportida vaid teatud Objekti saldod. Kui Objekti ei ole määratud, eksporditakse perioodi kõik saldod. Kui soovid iga konto kohta eksportida üldise saldo Objektidest sõltumata, kasuta Saldoaruande eksporti.

Kaasaarvatud simulatsioonid, Detailne - märgi see valik, kui soovid aruandesse kaasata ka simulatsioonkanded. Simulatsiooniridu Seisundiga 'Ära kasuta' või 'Üle kantud' ei kaasata.

Eksportfaili standardversioonis esitatakse nimekiri iga Konto/Objekti kombinatsiooni saldodest kontode järjekorras. Need on määratud perioodi saldod. Märgi Väärtused.

RiigiTarkvara saldoandmik

Loe täpsemalt Riigitarkvara juhendist.

RiigiTarkvara kanderead

Loe täpsemalt Riigitarkvara juhendist.

Saldoaruanne

Tee antud valik, kui soovid eksportfailis näha iga Konto/Objekti kombinatsiooni kohta järgmist lisainformatsiooni: eelmiste aastate algsaldo, deebet- ja kreeditkirjete kogusummad ning üldist kogusummat (algsaldo pluss perioodi saldo).

Kui kasutad topeltvaluutade süsteemi, saad väärtused aruandesse tellida ühes kahest Baasvaluutast. Kui Sa ei kasuta topeltvaluutade süsteemi, märgi valik Baasvaluuta 1, et aruanne esitataks kohalikus Valuutas. Saldoaruanne on kombinatsioon Bilansist ja Kasumiaruandest, milles näed kontode saldosid, kuid mitte deebet- ja kreeditsummasid. Saldoaruande võid eksportida kogu aasta või valitud perioodi kohta. Saadud tekstifaili saad edasiseks töötlemiseks muude programmidega avada.

Vali 'Saldoaruanne' eksportide nimekirjast. Avaneb aken 'Määra saldoaruande eksport'---

🕼 Demo: Määra saldoaruanne	
	Käivita
Periood 01.01.2011:31.12.2011 Objekt Saasaarvatud simulatsioonid Väärtused	

Periood: Ctrl-Enter Aruannete perioodide seadistus, Üldine moodul. Sisesta periood, mille kohta eksporti soovid.

Objekt: Ctrl-Enter Objektide register, Finants/Üldine moodul. Täida see väli, kui soovid eksportida vaid teatud Objekti saldod. Kui Objekti ei ole määratud, eksporditakse perioodi kõik saldod. Kui soovid iga konto kohta eksportida saldod Objektide viisi, kasuta Objektisaldode eksporti. Kaasaarvatud simulatsioonid, Väärtused - Märgi see valik, kui soovid aruandesse kaasata ka simulatsioonkanded. Simulatsiooniridu Seisundiga 'Ära kasuta' või 'Üle kantud' ei kaasata.

Kui kasutad topeltvaluutade süsteemi, saad väärtused aruandesse tellida ühes kahest Baasvaluutast. Kui Sa ei kasuta topeltvaluutade süsteemi, märgi valik Baasvaluuta 1, et aruanne esitataks kohalikus Valuutas.

Osuta [Käivita] ekspordi käivitamiseks. Avaneb dialoogiaken, milles saad eksporditavale failile nime anda ning määrata, kuhu see salvestatakse.

Anna failile nimi. Osuta [Save] või vajuta Enterit. Ekraanil näed ekspordi kulgemist. Ekspordi saad alati katkestada vajutades

Esc-klahvi (Windows) või ð-Punkt (Macintosh). Sule Eksportide aken sulgemisruudust, kui eksport on valmis.

XBRL aruanne

Majandustarkvarasüsteem Books by HansaWorld toetab alates 6.2 versioonist XBRL formaadis aastaaruannete esitamist E-äriregistrisse.

IMPORDID

Importide funktsioon võimaldab importida andmeid Booksi muudest Ettevõtetest või andmebaasidest eksporditud tekstifailidest või muudest tabeltöötlusprogrammidest.

HOOLDUSED

Hooldusfunktsioonid on enamasti mõeldud mingite andmete uuendamiseks ning tavaliselt haaratakse mingi registri kõik või paljud kaardid. Avaneb järgmine aken----

Tee soovitud valikul hiirega topeltklõps. Avaneb aken, milles saad määrata, kuidas antud funktsioon toimima peab. Osuta [OK] funktsiooni käivitamiseks.

Kontosaldode ülekanded

Seda funktsiooni saad kasutada koos seadistusega 'Kontosaldode ülekanded' saldode kandmiseks ühelt kontolt teisele või kontode vahemiku saldode kandmiseks ühele kontole. Selle funktsiooni kasutamise näiteks oleks Portugal, kus erinevate KM kontode saldod kantakse arvestusaasta lõpul ühele kontole.

Kontosaldode ülekannete seadistuses kirjeldatakse reeglid, mille alusel hooldusfunktsioon toimib. Reeglid pannakse paika ühekordselt ning neid kasutatakse korduvalt. Kui reeglid on kirjeldatud, koostatakse hooldusfunktsiooniga Simulatsioonide või Kannete registrisse uus kaart vastavate konteeringutega.

Ülekantavad saldod arvutatakse vastavalt perioodile, mille lõpukuupäeva määrad siin. Kui samade kontode puhul järgmisel korral antud funktsiooni kasutad, on siin määratud kuupäev perioodi alguskuupäevaks.

Kui Sa ei ole seda funktsiooni varem kasutanud, kasutatakse alguskuupäevana esimese Kande kuupäeva. See kuupäev võib olla liiga varane, kui andmebaasis on mitmete aastate Kanded. Sellisel juhul on sobiva kuupäeva saamiseks soovitav koostada selle funktsiooniga ajutine Simulatsioon, millel määra Saldo kuupäevaks päev enne soovitud alguskuupäeva. Seejärel käivita funktsioon uuesti soovitud Kande või Simulatsiooni koostamiseks sisestades seekord õige Saldo kuupäeva. Nüüd võid ajutise Simulatsiooni kustutada.

Kui siia ei ole kuupäeva sisestatud, funktsioon ei toimi.

Ctrl-Enter Hetke kuupäev - Sisesta koostatava Kande või Simulatsiooni kuupäev. Kui siia ei ole kuupäeva sisestatud, kasutatakse Saldo kuupäeva.

Kontosaldode ülekanne

Ctrl-Enter Kontosaldode ülekannete seadistus, Finants – Sisesta sobiva kaardi kood Kontosaldode ülekannete seadistusest. Sellega määratakse, kas koostatakse Kanne või Simulatsioon ning samuti kontod, mille saldod üle kantakse ja kontod, millele need saldod kantakse.

Osuta [OK] funktsiooni käivitamiseks. Kui ülekanne on tehtud, on ekraanil taas Hooldusfunktsioonide nimekiri.

Kui oled veendunud, et Simulatsioon on õige, võid sellest koostada Kande kasutades akna 'Simulatsioonid: Sirvi' Spetsiaal-menüü käsklust 'Tee kanne'.

Eelarve, Eelarveparandus, Algsaldod

Nende funktsioonidega saad kustutada informatsiooni kaartidelt Eelarvete, Eelarveparanduste ja Algsaldode registrites. Pane tähele, et kaarte endid ei kustutata, vaid summad neil muudetakse nullideks. Neid funktsioone saad kasutada kas registri kõigil kaartidel või kõigil teatud Objekti kandvatel kaartidel.

Koosta perioodilised kanded

Tavaliselt konteeritakse iga arverea kogusumma vastavale Müügi- või Ostukontole. See ei tarvitse aga sobida, kui Arve esitatakse teenuse või lepingu eest, mis kestab pikema perioodi. Sellisel juhul võiks summa Müügi- või Ostukontole kanda järk-järgult kogu teenuse osutamise või lepingu perioodi jooksul, eriti kui lepinguperiood ulatub järgmisse finantsaastasse.

Oletame, et Sa saad näiteks Ostuarve teeninduslepingu eest, mis kehtib ühe aasta. Võimalik, et Sa ei soovi oma Kulukontot kohe kogu summa ulatuses debiteerida, vaid soovid seda teha võrdsetes summades iga kuu. Sellise Ostuarve sisestamisel viita C osal (Müügiarve puhul B osal) valemile seadistuses 'Akumuleerimisperioodid'. Akumuleerimisperioodide seadistuses pannakse paika valemid, mille alusel arvesummad järk-järgult konteeritakse. Kui Ostuarve kinnitatakse, ei kanta selle summat Ostuvõlgade kontole nagu tavaliselt vaid Viitkulude kontole, mis määratakse Finantsi seadistuses

'Akumuleerimisperioodid'. Samuti koostatakse uus kaart Simulatsioonide registrisse. Sellel Kandel näed vastavat arvu (igakuiste maksete korral kahtteist) tasakaalus deebet- ja kreeditkonteeringuid, millega krediteeritakse Viitkulude kontot ja debiteeritakse Kulukontot ühe kaheteistkümnendiku osas kogusummast.

Alltoodud pildil näed kaarti seadistusest 'Akumuleerimisperioodid'.

Siin kirjeldatakse valem, mida kasutatakse Simulatsioonide koostamisel. Alltoodud pildil näed Simulatsiooni, mis on koostatud ülalkirjeldatud valemi põhjal. Igale Akumuleerimisperioodi kaardi reale vastab Simulatsioonil kaks rida (antud näites debiteeritakse Kulukontot ja krediteeritakse Viitkulude kontot).

Kord kuus võib kasutada Finantsi hooldusfunktsiooni 'Koosta perioodilised kanded', millega koostatakse Kanne igast Simulatsioonil olevast deebet- ja kreeditkonteeringu paarist. Kannete kuupäevaks võetakse vastava simulatsioonirea Operatsioonikuupäev. See võimaldab kanda summa järk- järgult Viitkulude või -tulude kontolt Kulukontole või Müügikontole.

Funktsiooni kasutamiseks ava kaust [Hooldused] Põhiaknas või vali 'Hooldused' Filemenüüst. Vali 'Koosta perioodilised kanded'. Avaneb järgmine dialoogiakenBooks by HansaWorld / <u>www.excellent.ee</u>, <u>info@excellent.ee</u>

🕼 Demo: Määra perioodiliste kannete koos	stamine 📃 🗆 🔀
	Käivita
Simulatsiooni periood Simulatsioonid Perioodilised kanded kuni	

Simulatsiooni periood – Sisesta periood: hooldusfunktsioon võtab arvesse kõik Simulatsioonid, mille Kande kuupäev (päises) langeb antud vahemikku.

Simulatsioonid - Määra Simulatsiooni number või numbrivahemik.

Perioodilised kanded kuni – Kui siin ei ole kuupäeva määratud, koostatakse Kanded kõigist määratud vahemiku simulatsiooniridadest eeldusel, et rea Seisund on 'Aktiivne'.

Osuta [OK] funktsiooni käivitamiseks. Aega kulub erinevalt sõltuvalt koostatavate Kannete arvust. Kui Kanded on koostatud, on ekraanil taas hooldusfunktsioonide nimekiri.

KANDED

Ettevõtte kõik raamatupidamistoimingud sisestatakse Kannetena. Olenevalt Kande iseloomust sisestatakse see kas otse Kannete registrisse, läbi Müügi/Ostureskontro või Lao mooduli.

Booksis saad määrata, millised Kanded sisestatakse otse ja millised tuleb koostada allsüsteemidest. See määratakse seadistuses 'Allsüsteemid', mida kirjeldasime eespool.

Tavaliselt koostatakse Müügi- ja Ostuarvete ning Laekumiste ja Tasumiste Kanded Müügi- ja Ostureskontrost. Muud Kanded sisestatakse otse Kannete registrisse: sellisteks võivad olla pangaülekanded, püsikulud, palgad, jne.

Enne Kannete sisestamist pead sisestama jooksva finantsaasta Üldise mooduli seadistusse 'Arvestusaastad'. Samuti pead sisestama Kannetele numbriseeria Finantsi seadistuses 'Numbriseeriad - Kanded'.

Vali 'Kanded' Registrid-menüüst. Avaneb aken 'Kanded: Sirvi', milles näed varem sisestatud Kandeid—

🚺 Demo: Ka	nded: Sirvi			_	
	Uus	Koopia		Otsi	-
Nr.	🔺 Kande kp.	Seletus	Viid	e	
2004.1	10.01.2004	Detsembri 200	)3. aasta töötasu väljam		~
2004.2	10.01.2004	Raha ülekand	mine Hansapangast Ühisj		1
2004.3	10.01.2004	Tulumaksu üle	kandmine Maksuametisse		
2004.4	10.01.2004	Töötuskindlus	tusmaksu ülekandmine M		
2004.5	10.01.2004	Kogumispensi	oni maksu ülekandmine M		
2004.6	10.01.2004	Sotsmaksu üle	ekandmine Maksuametiss		
2004.7	31.01.2004	Jaanuar 2004	aasta töötasu arvestus		
2004.8	31.01.2004	Marko Tamm,	kulude aruanne		
2004.9	31.01.2004	Põhivara amo	rtisatsioon jaanuaris 200		~

Kannetele, mis sisestatakse otse Kannete kausta, antakse number, millele lisatakse jooksva finantsaasta kood: pildil Kanded 2004.1 kuni 2004.9. Finantsaasta kood võetakse Arvestusaastate seadistusest Üldises moodulis. Allsüsteemidest koostatud Kannete puhul eelneb Kande numbrile vastav prefiks. Nende Kannete numbrid võetakse allsüsteemist, millest nad koostati. Nt Arvest koostatud Kandel on sama number, mis Arvel, millele lisatakse prefiks 'ARVE'.

Booksis saad eristada operatsiooni toimumise kuupäeva Kande registreerimise kuupäevast. See on oluline ettevõttevälise aruandluse puhul nagu nt KM aruandlus ning samuti siseses raamatupidamises, kui soovid, et Kanded sisestataks õigesse kuusse.

Seletuse tulbas näed lühikest seletavat teksti iga Kande kohta. Allsüsteemidest koostatud Kannete puhul näed Seletuse tulbas infot Kliendi või Hankija kohta ning vajadusel ka kasutatud Valuutat ja kurssi.

Nagu kõigi sirvimisakende puhul, saad ridu järjestada iga tulba pealkirja järgi sellele osutades. Tulba ümberjärjestamiseks osuta veelkord pealkirjale. Konkreetset kaarti saad otsida sisestades võtmesõna lahtrisse "Otsi". Books otsib esimese sobiva kaardi selle tulba järgi, mille pealkiri on alla joonitud.

Neli põhitegevust Kannete registris on-

Kannete sisestamine;

Kannete vaatamine;

Kannete parandamine;

Kannete välja trükkimine

Kande sisestamine

Kande sisestamiseks mine Kannete registrisse valides 'Kanded' Registrid- menüüst.

Osuta [Uus] või kasuta klahvikombinatsiooni Ctrl-N (Windows) või ð-N (Macintosh). Võid ka valida juba sisestatud Kande, millesarnast uut Kannet soovid koostada ning osutada [Koopia].

Avaneb aken 'Kanne: Uus', mis on tühi, kui osutasid [Uus] või koopia Kandest, mida kopeerisid.

[🔄 D	📓 Demo: Kanne: Vaata 📃 🗖 🔀											
<	>	¢-		Uus	Koopia	Jäta Sal	vesta		\$ 1			
	Nr.	19	Kande kp. 03.06.2011		Viide				я¢.			
	Seletus 2 Kohalik Kauplus AS, EUR											
	Konto	Objektid	Sisu		Baas 1 Deebet	Baas 1 Kreedit	KM-k					
1	2310		Võlad tarnijatele			150,00		^	A			
2	5111	PÄRNU	Kontoritarbed		125,00		1		в			
3	1510		Sisendkäibemaks		25,00				C I			
4									-			
5									D			
6								~	Е			
									F			
	Vahe	baas 1	0,00	Käive	e 150,	,00 19	50,00		G			
	Vahe	baas 2	0,00	Käive	e 2347,	,00 234	47,00					

Järgnevalt kirjeldame lühidalt Kande välju:

Nr. Ctrl-Enter, Vali numbriseeriatest. Kande number. Uue Kande sisestamisel annab Books sellele numbri Isiku kaardi 3. osal määratud numbriseeriast või seadistusest 'Numbriseeriad - Kanded' Vaikimisi sisestunud Kande numbrit võid muuta, aga mitte juba kasutatud numbri vastu. Kui töötad mitmekasutaja süsteemis, antakse Kandele number selle salvestamisel.

Kande Kp. Ctrl-Enter, Operatsioonikuupäev ei pea olema sama Kande registreerimise kuupäevaga. Vaikimisi pakutakse viimati kasutatud Operatsioonikuupäeva.

Viide: Lühike kokkuvõttev kande kirjeldus. Siia sisestatud Viidet näed ka aknas 'Kanded: Sirvi'.

Kokkuvõtvad väljad:

Vahe baas 1: Siin näidatakse deebet- ja kreeditsummade võimalikku vahet: need summad peavad olema võrdsed, et saaksid Kande salvestada.

Käive: Neil kahel väljal näed Kande deebet- ja kreeditsummat kokku.

Kande maatriks on jagatud seitsmeks osaks. Nende osade vahel liikumiseks osuta nuppudele A-G ning kaks või kolm parempoolset tulpa vahetuvad.

Kandele ridade lisamiseks mine esimesele vabale reale ja sisesta vajalik info. Rea kustutamiseks osuta reanumbrile ja vajuta Backspace-klahvi klaviatuuril. Rea sisestamiseks teiste ridade vahele osuta reanumbrile, kuhu soovid uut rida lisada ja vajuta Enterit.

Osa A

Konto Ctrl-Enter, määra siin konto, mida kandereal kasutatakse.

Sellele väljale võid sisestada ka automaatlausendi koodi. Automaatlausendeid kasutatakse sagedasti kasutatavate Kannete sisestamise lihtsustamiseks. Lisaks töövaeva vähendamisele tagab Automaatlausendite kasutamine ka alati õige kontovaliku. Objekt Ctrl-Enter , kandereale saad sisestada kuni 20 komadega eraldatud Objekti. Erinevate Objektidega võid tähistada osakondi, kulukohti või toote tüüpe. Objektid võimaldavad Finantsis aruandlust paindlikult liigendada. Kui Sa ei kasuta Objekte, võid Kandesisestuse seadistuses märkida valiku, et kursor hüppaks Enteri vajutamisel sellest väljast üle.

Sisu Vaikimisi sisestub siia tekst Konto kaardilt. Seda saad vajadusel konkreetsel Kandel muuta. Nagu Objektide puhul võid ka siin seadistada kursori sellest väljast üle

hüppama, märkides vastava valiku Kandesisestuse seadistuses.

Baas 1 Deebet, Baas 1 Kreedit

Books by HansaWorld / www.excellent.ee, info@excellent.ee

KM kood Sisesta igale reale deebet- või kreeditsumma. Summad sisesta Baasvaluutas 1, mille määrad Baasvaluutade seadistuses Üldises moodulis või kohalikus Valuutas, kui Sa ei kasuta Topeltvaluutade süsteemi. Deebetpoole summa peab võrduma kreeditpoole summaga, enne kui saad Kande salvestada: seega peab igal Kandel olema vähemalt kaks rida. Kui oled Kandesisestuse seadistuses märkinud valiku: 'Hoiata vale kirjendamise korral' ning teatud kontole on lubatud ainult ühe poole kirjendid (deebet või kreedit), saad ekraanile hoiatuse, kui üritad kirjendada selle konto teisele poolele. Pea meeles, et see hoiatus ei takista siiski Kannet salvestamast.

Igale kandereale saad määrata KM koodi. KM kood võib sisestuda automaatselt Konto kaardilt või võid selle sisestada käsitsi. See väli on vajalik ainult aruandluse jaoks, mingit arvutust ei toimu. Sellegipoolest pead jälgima, et sisestad õige koodi. Osad B-D: Erinevate valuutade kasutamine

Kui kasutad topeltvaluutade süsteemi (st oled seadistanud oma kohaliku Valuuta ja näiteks SEKid kui Baasvaluuta 1 ja 2), pead vastavalt EMU reeglitele kõik toimingud registreerima mõlemas Valuutas. SEKi summad sisestatakse Osale B.

Kui Kanne on mõnes välisvaluutas, tuleb nii see Valuuta kui valuutasummad sisestada Osale C.

Kõik vahetuskursid sisestatakse Osale D. Kui Kanne on vaid kohalikus Valuutas ning topeltvaluutade süsteemi ei kasutata, võib osasid B-D ignoreerida.

Osa E

Osa E kasutatakse Müügi- ja Ostuarvete tasumiseks. Ühel kandereal määra pangakonto, mida debiteeritakse (Müügiarvete puhul) või krediteeritakse(Ostuarvete puhul) ning Osal E määra Arved, mida tasutakse. Müügi- ja Ostuvõlgade kontod määratakse samuti nagu Laekumistest või Tasumistest Kannete koostamisel. Niimoodi tasutud Müügi- ja Ostuarveid ei käsitleta enam tasumata Arvetena, kuid Laekumiste ja Tasumiste registrisse vastavaid kaarte ei koostata.

Kasutades Osa E on samuti võimalik luua Arveid ja Ostuarveid. Taas ei koostata vastavaid kaarte Arvete või Ostuarvete registrisse, kuid sellised Arved ilmuvad alati tasumata Arvete Ctrl-Enter valikuaknasse, kuni need ei ole tasutud: selles mõttes käsitletakse neid tavaliste Arvetena. Eraldi kanderidadel määra Müügi/Ostuvõlgade konto, Müügi/Ostukonto ja KM konto. Neid ei pakuta automaatselt.

Kui kasutad Osa E, ei pea Sa välja lülitama valikut 'Allsüsteemide kontroll' seadistustes 'Lausendamine M/R' ja 'O/R'. Selle funktsiooniga kaitstud kontosid saad siiski kasutada, kui oled Tüübiks valinud 'O' või 'M'. Sellega on välistatud, et Müügi- või Ostuvõlgade kontot muudel Kannetel valesti kasutataks. Kannete puhul, mis koostatakse automaatselt Müügi- ja Ostuarvetest, Laekumistest ja Tasumistest, on Osa E väljad täidetud, kui oled märkinud valiku 'Info kande E osale'.

Tüüp Ctrl-Enter Valikud

Määra sellel väljal, kas tegemist on müüki või ostu puudutava reaga. Sisesta 'M' (Müük), kui registreerid Laekumist või Müügiarvet ning 'O' (Ost), kui registreerid Tasumist või Ostuarvet. Ctrl-Enter valik Seerianumbri ja Ettevõtte väljadel sõltub sellest, mis on siia sisestatud.

'M' või 'O' tuleb sisestada, kui tegemist on Müügi- või Ostuvõlgade kontoga. Tasakaalustavad kirjendid Müügi, Ostu, KM või Panga/Kassakontole peavad kandma vaikimisi sisestuvat Tüüpi 'K', mida kasutatakse ka kõigi muude Kannete korral.

Nr. Ctrl-Enter Tasumata kinnitatud Müügi- või Ostuarved

Kui Tüübiks on määratud 'M' või 'O', tuleb määrata ka Müügi- või Ostuarve number.

Kui sisestatakse olemasoleva Arve number, tähendab see, et Arvet tasutakse. Kui sisestatakse Arve number, mida registris ei ole, tähendab see, et sisestatakse uus Arve.

Tähtaeg Ctrl-Enter Hetke kuupäev Kui Müügi- või Ostuarve on sisestatud Nr. väljale, näed siin Arve Tasumistähtaega.

Uue Arve sisestamisel sisesta ka Tasumistähtaeg. Ettevõte Ctrl-Enter Klientide või Hankijate register

Kui Müügi- või Ostuarve on sisestatud Nr. väljale, näed siin Kliendi või Hankija koodi.

Uue Arve sisestamisel sisesta ka Klient või Hankija.

Booksis on funktsioon, millega võid allutada Kande mõlema poole (deebet/kreedit) kontod teatud reeglitele (korrespondeerumise reeglitele). Kui oled märkinud valiku 'Kontrolli korrespondeerumist' Kandesisestuse seadistuses, ei luba Books salvestada liitlausendeid, millel on nt kahel esimesel real deebetkirjed ja järgnevatel ridadel mitu kreeditkirjet.

Korrespondeerumise reegleid on lähemalt kirjeldatud Kandesisestuse seadistust käsitlevas lõigus käesolevas peatükis eespool.

Kui see valik on märgitud, kuid on siiski vaja sisestada keerukaid liitlausendeid, pead korrespondeerumise käsitsi paika panema kasutades antud välja. Igale kandereale sisesta siia number. Sama numbriga ridu loetakse korrespondeeruvateks. Numbrid võid valida suvaliselt.

Koguse välja võid kasutada, kui sisestad Kandeid käsitsi Müügireskontro aruande 'Arvete kanded' alusel. Selle aruande saad tellida ka koos kogustega. Tavaliselt kasutatakse seda välja Projektiarvestuse moodulist koostatud Arvete Kannete puhul.

Kande sisestamine - näide

Nagu eespool kirjeldatud, pakub Books erinevaid võimalusi Sinu töö lihtsustamiseks. Hetke kuupäeva sisestamiseks Kuupäeva väljale võid kasutada Ctrl-Enter klahvikombinatsiooni

(Macintoshi kasutajad ð-Enter). Kui sisestad tihti samasuguseid Kandeid (nt palgakandeid), võid töö lihtsustamiseks kasutada Automaatlausendeid.

1. Ava Kannete register valides 'Kanded' Registrid menüüst. Osuta [Uus] või kasuta klahvikombinatsiooni Ctrl- N/ð-N või märgi ära Kanne millesarnast soovid sisestada ja tee sellest koopia osutades [Koopia].

Avaneb aken 'Kanne: Uus', mis on tühi või koopia Kandest, mida kopeerisid. Books pakub järgmist vaba numbrit numbriseeriast ning Operatsioonikuupäevaks viimase sisestatud Kande kuupäeva.

2. Sisesta ja muuda andmeid nagu tavaliselt. Vaatame väljade täitmist paari näite abil.

Oletame, et ostsid kontoritarbeid kohalikust kirjatarvete kauplusest.

Ostsid koopiapaberit, karbi pliiatseid ja kleeplindi. KM oli 25 eurot ja kogusumma 150 eurot Maksti ülekandega

Kanne näeb välja järgmine-

🔝 C	🕼 Demo: Kanne: Vaata 📃 🗖 🔀											
<	< > 🗘 - 🖨 🖶						Koopia	Jäta Sa	vesta	\$		
	Nr. 19 Kande kp. 03.06.2011				Viide				*			
	Selet	us 🛛 2 Ko	ohalik Kauplus	AS, EUR								
	Kont	0	Objektid		Sisu		Baas 1 Deebet	Baas 1 Kreedit	KM-k			
1	231	)			Võlad tarnijatele			150,00		^ A		
2	511	L	PÄRNU		Kontoritarbed		125,00		1	В		
3	151	)			Sisendkäibemaks		25,00			C I		
4	+									-		
5	5									 ▶ 		
										E		
	Va	he baa:	5 1	0,00		Käiv	e 150,	,00 1	50,00	F		
	Va	he baas	5 2	0,00		Käiv	e 2347	,00 23	47,00	G		

3. Osuta [Salvesta] Kande salvestamiseks. Järgmisel Kandel registreeritakse kirjutuslaua ostmine. Osuta [Uus]. Eelmine Kanne suletakse ning ekraanil avatakse uus tühi Kanne.

Laud maksis 1000 eurot ilma KM-ta. Transport maksis 75 eurot.

Siin saad katsetada automaatset võrdsustamist, kuna krediteeritakse üht ja sama kontot. Sisesta kolm deebetkirjet ja sisesta krediteeritav konto 4. reale. Vii kursor väljale Baas 1 Kreedit ja vajuta Enterit. Books sisestab tasakaalustava kreeditsumma—

Books by HansaWorld / www.excellent.ee, info@excellent.ee

🚺 D	📓 Demo: Kanne: Vaata 📃 🗖 🔀											
<	>	¢-	₽ ₽,		Uus	Koopia	Jäta Sal	vesta	\$ 1			
	Nr.	6	Kande kp	03.06.2011	Viide				×			
	Seletus											
	Konto	Objektid		Sisu		Baas 1 Deebet	Baas 1 Kreedit	KM-k				
1	1830			Muu materiaalne põhivara		1000,00		1	• A			
2	4600			Transpordikulud ostul		75,00			в			
3	1514			Põhivara soetamisel tasutu	d käibema>	125,00						
4	1020			Pank			1200,00		-			
5												
									E			
									F			
	Vahe	baas 1	0,00		Käive	e1200,	,00 12	00,00	G			
	Vahe	baas 2	0,00		Käive	e 18775,	,93 187	75,93	_			

Osuta [Salvesta] Kande salvestamiseks.

Kannete parandamine

Kandeid saad täiesti seaduslikult parandada.

Kandeid ei või muuta suvaliselt. Kande parandamine tähendab, et koostad uue Kande, mis eelmise tühistab. Parandatud Kanne tuleb märkida kui tühistatud.

Kui Kanne on ekraanil avatud, näed rattakest, mille kaudu saad teha Kandele erinevaid parandusi.

Yõrdsusta kanne	Ctrl+B
Yaheta deebet-kreedit	
Muutusmärk	
Parandusmärk	
Arvuta väli	Ctrl+F
Muuda märki	
Ava allsüsteemi kaart	Shift+Ctrl+T
Uuenda valuutakursid	

1. Märgi veaga Kanne aknas 'Kanded: Sirvi' ja osuta [Koopia]. Sellega tehakse valest Kandest koopia.

2. Vali operatsiooni menüü alt 'Vaheta deebet-kreedit'. Sellega vahetatakse kanderead (kreeditsummad muudetakse deebetsummadeks ja vastupidi). Sellega on vale Kanne tühistatud.

3. Nüüd vali operatsiooni menüü alt 'Parandusmärk'. Kandele lisatakse uus rida, millel saad viidata veaga Kandele.

4. Sisesta Kande number, mida parandad koos finantsaasta koodiga ning sisesta järgmistele ridadele uued kirjed nagu ülaltoodud pildil. Osuta [OK], kui oled valmis.

Uus Kanne salvestatakse ja vana Kanne märgitakse automaatselt kui parandatud nagu näidatud järgmisel pildil-

🔝 De	emo: Ka	nne	: Vaata								_		
*	>	0 -		θp			Uus	Koopia	Jäta	Sah	vesta		-
	Nr.	13		Ka	nde l	ф. 07.06.2011	Viic	le					×
	Seletus	Sula	raha kassa	ast panka									
	Konto		Objektid		Sisu			Baas 1 Deebet	Baas 1	Kreedit	KM-k		
1	1010				Kass	5a				1000,00		^	А
2	1020				Panł	<		1000,00					в
3			Para	ndus kano	lele	2011.12							
4	1010				Kass	a				1500,00			-
5	1020				Panł	<		1500,00					D
6													E
7													F
8												_	G
9												~	
	Vahe	baas	; 1	0,00	5		Käiv	/e 2500	,00	250	00,00		
	Vahe	baas	; 2	0,00	ו		Käiv	/e 39116	,50	3911	6,50		

Käsitsi parandatakse raamatupidamises vigu neid läbi kriipsutades. Parandusele lisatakse raamatupidaja initsiaalid ning koostatakse uus sissekanne. Ka Booksis on olemas sarnane võimalus.

1. Otsi aknas 'Kanded: Sirvi' üles Kanne, mida soovid parandada ja ava see Vali operatsiooni menüü alt 'Muutusmärk'. Kandele lisatakse uus rida, millel näed oma initsiaale ja Kande kuupäeva.

2. Nüüd tuleb veaga rida läbi kriipsutada. Märgi rida osutades reanumbrile. Vajuta Backspace-klahvi klaviatuuril ja rida läbib punane joon. Sisesta õige rida ja salvesta kaart.

3. Kui viga on Kande päises (st Kande kuupäev on vale), saad ka selle parandada kasutades Muutusmärki. Käivita funktsioon ja muuda kuupäev vastavalt vajadusele. Kande Seletuse või Viite parandamiseks ei ole vaja kasutada Muutusmärki.

Kui oled märkinud valiku 'Kasuta kinnitamata kandeid' Kandesisestuse seadistuses, saad Kandeid vabalt parandada, kui Kande kuupäev on seadistuses märgitud kuupäevast hilisem. Sellisel juhul ei ole vaja kasutada Parandusmärki või Muutusmärki, kuna Kandeid ei loeta lõplikeks kuni kuu ei ole lukustatud. Kuud lukustatakse kasutades Üldise mooduli seadistust 'Kuu lukustamine': lähemalt loe palun Üldist moodulit käsitlevast peatükist.

Kui viga leitakse lukustatud kuu Kandes, ei saa seda parandada kasutades 'Muutusmärki'. See on nii seetõttu, et Muutusmärgiga parandamisel üritatakse parandatud Kannet salvestada Kande algse kuupäevaga. See aga langeb lukustatud perioodi, kus muutused ei ole enam lubatud. Ainus viis selliseid Kandeid parandada on kasutada Parandusmärki, millega koostatakse uus Kanne, mille kuupäev langeb veel avatud perioodi.

Operatsiooni-menüü

Kui Kanne on ekraanil avatud, saad kasutada rattakase-menüüd. Menüüs on kaheksa käsklust:

Võrdsusta kanne

Kui kursor on mingil kandereal, muudetakse selle käsklusega antud rea summa nii, et Kanne oleks tasakaalus. See on kasulik, kui oled teinud vea vaid ühe rea summas.

Kande tasakaalustamiseks võid ka viia kursori viimasele reale ja vajutada Enterit.

Vaheta deebet-kreedit

Selle käsklusega viiakse kõik deebetsummad Kreedit poolele ja kõik kreeditsummad Deebet poolele. See on mugav, kui soovid Kannet tühistada vastupidise Kandega. Selleks otsi vigane Kanne üles aknas 'Kanded: Sirvi' ja tee sellest koopia osutades [Koopia]. Avaneb koopia vigasest Kandest. Vali antud funktsioon ja osuta [OK]. Nüüd on vigane Kanne tühistatud.

Muutusmärk

Kasuta seda käsklust vigase Kande parandamisel, kui soovid parandusele lisada ka oma allkirja. Lähemalt loe lõigust 'Kannete parandamine' eespool.

Parandusmärk

Kui kasutad Kande parandamiseks paranduskannet, kasuta seda käsklust tühistatud Kande numbri sisestamiseks. Tühistatud Kandele sisestub ka viide paranduskandele. Lähemalt loe lõigust 'Kannete parandamine' eespool.

Arvuta väli

Selle funktsiooni kohta loe palun lähemalt Valuutasid käsitlevast peatükist.

Muuda märki

Selle käsklusega muudetakse kõigi deebet- ja kreeditsummade märgid vastupidiseks (negatiivne positiivseks, positiivne negatiivseks).

Ava allsüsteemi kaart

Kui Kanne koostati mingi allsüsteemi kaardi (nt Arve või Ostuarve) kinnitamisel ja salvestamisel, saad selle käsklusega selle kaardi avada. Uuenda valuutakursid

SIMULATSIOONID

Booksis saad Finantsi sisestada ka simulatsioonkandeid. Need sarnanevad tavalistele Kannetele selle erinevusega, et neid saab kustutada ja muuta. Enamusse Finantsi aruannetesse saad soovi korral kaasata ka simulatsioonkanded. Sellega saad proovida erinevaid alternatiive.

Simulatsioonkanded registreeritakse Simulatsioonide registris. Välja arvatud allpool kirjeldatud juhtudel sisestatakse need nagu tavalised Kanded. Siin ei kasutata Books spetsiaalseid parandusvõimalusi kuna kõik simulatsioonkanded on vabalt kustutatavad ja muudetavad.

Simulatsioonidest on võimalik koostada Kandeid kasutades akna 'Simulatsioonid: Sirvi' Operatsiooni-menüü käsklust 'Tee kanne' ning hooldusfunktsiooni 'Koosta perioodilised kanded' (kirjeldatud käesolevas peatükis edaspidi). Viimane koostab Kanded kõigist Simulatsioonidest, mitte ainult perioodiliste maksete kohta käivatest Simulatsioonidest. Kui Simulatsioonil on erinevate kuupäevadega ridu, koostatakse iga kuupäeva kohta eraldi Kanded. Muidu koostatakse iga Simulatsiooni kohta üks Kanne. Kui Simulatsioonil on kuupäevata ridu, võetakse kuupäev Simulatsiooni päisest.

Books by HansaWorld / www.excellent.ee, info@excellent.ee

	Demo	: Simul	latsioon: Vaat	ta				_ 🗆 🗙			
<	< > 🧔 🖛 🖨 🖶 Uus Koopia Jäta										
		Nr. 👖		Kande kp. 08.06.2011	Viide			Ŕ			
	Т	ekst Par	ngateenustasud								
	Ko	onto	Kande kp.	Objektid	Hetkeseis	Deebet	Kreedit	KM-k			
	1 53	310			Aktiivne	17,00		🔨 A			
	2 10	020			Aktiivne		17,00	В			
	3							C			
	4										
	5										
	6							E			
	7							~			
		Vahe	0,00		Kokku	17,00	17,00	]			

Kaardi B osal oleval Seisundi väljal saad määrata, kas simulatsioonireast koostatakse Kanne või mitte. Sellele väljale on võimalik valida üks viiest seisundist kasutades Ctrl-Enter klahvikombinatsiooni—

🕼 Demo: Aseta	
	Otsi
Aktiivne Üle kantud Mitteaktiivne Aastalõpu 1 Aastalõpu 2	

Aktiivne -

Simulatsioonireast koostatakse Kanne. Sellise seisundiga Simulatsioonid saad kaasata ka Finantsi aruannetesse.

Üle kantud –

Sellisest simulatsioonirest on juba Kanne koostatud. Selline seisund antakse simulatsioonireale automaatselt nii Spetsiaal-menüü funktsiooniga 'Tee kanne' kui hooldusfunktsiooniga 'Koosta perioodilised kanded' Kandeid koostades.

Sellist rida enam Kandele ei kaasata. Kui soovid seda uuele Kandele kaasata, pead seisundi tagasi Aktiivseks muutma jälgides, et tulemuseks oleks tasakaalus Kanne.

Mitteaktiivne -

Sellise seisundiga simulatsiooniridu ei saa kaasata Finantsi aruannetesse.

Kui Sa ei soovi, et teatud simulatsiooniridadest Kandeid koostataks, vali selle seisundiks 'Ära kasuta'. Kui Simulatsiooni kõigi ridade seisund ei ole 'Ära kasuta', jälgi, et tulemuseks oleks tasakaalus Kanne. Sellise seisundiga simulatsiooniridu ei saa kaasata Finantsi aruannetesse.

Aastalõpu 1, Aastalõpu 2 -

Need seisundid on väga sarnased seisundile 'Aktiivne', selle erinevusega, et erinevate seisunditega simulatsiooniridu saab kaasata või välja jätta Käibeandmikust ja Pearaamatu aruandest. Kõigisse muudesse aruannetesse kaasatakse need vaikimisi, kui oled märkinud vastava valiku.

Operatsiooni-menüü

Tee kanne

Selle käsklusega koostatakse valitud Simulatsioonidest Kanded.

Funktsiooni valimisel koostatakse Kannete registrisse uus kaart iga valitud Simulatsiooni kohta. Simulatsiooniread kaasatakse Kannetesse vaid juhul, kui nende seisundiks Osal B on märgitud 'Aktiivne', 'Aastalõpu 1' või 'Aastalõpu 2'. Kande koostamisel muudetakse ka seisund. Nüüd on selleks 'Üle kantud', millega hoitakse ära uue Kande koostamine samast Simulatsioonist. Kui Sa siiski soovid samast Simulatsioonist veel Kandeid koostada, vali seisundiks taas 'Aktiivne'.

Uue Kande kuupäevaks võetakse vastava simulatsioonirea kuupäev. Kui Simulatsioonil on erinevate kuupäevadega ridu, koostatakse iga kuupäeva kohta eraldi Kanded. Muidu koostatakse iga Simulatsiooni kohta üks Kanne. Kui Simulatsioonil on kuupäevata ridu, võetakse kuupäev Simulatsiooni päisest.

Võrdsusta

Kui kursor on mingil simulatsioonireal, muudetakse selle käsklusega antud rea summa nii, et Simulatsioon oleks tasakaalus. See on kasulik, kui oled teinud vea vaid ühe rea summas. Simulatsiooni tasakaalustamiseks võid ka viia kursori viimasele reale ja vajutada Enterit.

KONTOD

Selle registri kohta loe palun lähemalt Üldist moodulit käsitlevast juhendist.

OBJEKTID

Selle registri kohta loe palun lähemalt Üldist moodulit käsitlevast juhendist.

EELARVED

Eelarvete registris saad sisestada ettevõtte eelarve Kontode ja Objektide viisi.

Books pakub erinevaid eelarvestamise mudeleid, mida saad omavahel kombineerida. Näiteks—

- absoluutsummad, eelarved iga kuu kohta
- aastasumma võtmega näitab, kuidas aastaeelarve summa kuude lõikes jaguneb.

Aasta jooksul on eelarvesummat võimalik muuta. See võib olla vajalik, kui tegelikud summad Eelarvest väga erinevad. Eelarvet on siiski soovitav mitte muuta, et oleks võimalik hinnata ka Eelarve koostamise kvaliteeti. Eelarvestamine on tuleviku prognoosimine ning õige prognoosimise oskus on juhi väga tähtis omadus.

Kui aasta jooksul on vaja Eelarveid muuta, tehakse seda Eelarveparanduste registris, mis on spetsiaalselt selle jaoks ning millest tuleb juttu edaspidi.

Eelarvete sisestamine

🚺 Dei	mo: Eelarve - kontod: S	irvi			_ 🗆 🗙	
•	-	Uus	Koopia		Otsi	
Konto	🔺 Kinnita Objekt	K	uupäev	Kommentaar		
3100		0	1.01.2004	kauba müük Eestis (km.18%)	·	5
3100	PÄRNU	0	1.01.2004	kauba müük Eestis (km.18%)	1	1
3100	TARTU	0	1.01.2004	kauba müük Eestis (km.18%)		1
3100	TLN	0	1.01.2004	kauba müük Eestis (km.18%)		
					_	
					~	1

1. Vali 'Eelarved' Registrid-menüüst või ava kaust [Eelarved].

Avaneb aken 'Eelarve - kontod: Sirvi', milles näed kontosid, mille kohta on juba Eelarved sisestatud. Iga konto jaoks tuleb arvestusaastaks sisestada eraldi Eelarve. Kui kasutad Objekte, võid sisestada eraldi Eelarved iga Konto/Objekti kombinatsiooni kohta: see on mugav, kui Objektid tähistavad erinevaid osakondi, millel on eraldi Eelarved.

2. Osuta [Uus] või ava olemasolev Eelarve, millesarnast soovid sisestada ja osuta [Koopia].

Avaneb aken 'Eelarve - konto: Uus', mis on tühi, kui osutasid [Uus] või koopia kaardist, mida kopeerisid—

🚺 Demo: Ee	larve - konto: V	aata	I						
< >	Q					Uus	Koopia	Jäta Salve:	sta
Konto	3100	Nime	tus 🛛 kauba müük I	Eestis (km.18%)					xr
Ohiekt	PÄRNU			, ,					
Baaccumma	-500000.00		Perio	od 01.01.2004	31 12 2004	_			
USE	-300000,00		Fond		51.12.2004			1	
vou	12		Kuupäev	Väärtused				Eelarve	
		1	01.01.2004					-651941,71	
		2	01.02.2004					-651941,71	
		3	01.03.2004					-651941,71	
		4	01.04.2004					-651941,71	
		5	01.05.2004					-651941,71	
		6	01.06.2004					-651941,71	
		7	01.07.2004					-651941,71	
		8	01.08.2004					-651941,71	
		9	01.09.2004					-651941,71	
		10	01.10.2004					-651941,71	
		11	01.11.2004					-651941,71	
		12	01.12.2004					-651941,71	
		13							- 11
		14							- 11
		15							- 11
		16							- 11
		17							_
		18							- 11
		19							- 11
		20							-
		21							
		22							
🗌 Kinnita							Eelarve summa	-7823299,94	ŧ

Konto - Ctrl-Enter Kontode register, Finants/Üldine moodul. Sisesta konto number, millele tahad Eelarvet koostada.

Nimetus - Books sisestab siia konto nimetuse.

Objekt - Ctrl-Enter Objektide register, Finants/Üldine moodul. Kui sisestad Eelarvet mingi Objekti kohta, sisesta see Objekt siia. Nii saad lihtsalt koostada Eelarveid erinevatele osakondadele.

Baassumma – Eelarveperioodi eeldatav kogusumma. Pea meeles, et müük, tulud, võlad ja omakapital on negatiivsed väärtused, varad ja kulud positiivsed väärtused.

Siia sisestatud summat võib käsitleda perioodi kontrollsummana. Kui perioodiks on aasta, võib baassumma jagada kuudele või kvartalitele kõrvalolevas maatriksis. Kuude või kvartalite

summad võid sisestada käsitsi võttes aluseks baassumma või võid lasta need arvutada automaatselt vastavalt baassummale kasutades Eelarvevõtit.

Periood - Sisesta eelarveperioodi algus- ja lõpukuupäevad.

Võti - Ctrl-Enter Eelarvevõtmete seadistus, Finants. Võtit kasutatakse aasta eelarvesumma jagamiseks kuudele, kui see toimub mingi valemi alusel. Võid näiteks Võtme abil jagada aasta rendisumma kaheteistkümneks võrdseks osaks.

Eelarvevõtmete seadistamisest oli lähemalt juttu Seadistusi käsitlevas osas eespool.

Et siduda Eelarvet mingi Võtmega, tuleb kõigepealt sisestada Baassumma. See summa on kogu perioodi (nt aasta) eelarvesumma. Seejärel määra Võti ja sisesta iga kuu või kvartali alguskuupäevad. Perioodi lõike (st ridu) peab olema sama palju, kui Eelarve võtmelgi. Seejärel vali Spetsiaal-menüüst käsklus 'Arvuta eelarve summad ümber'. Tabelisse sisestub igale reale vastav summa vastavalt Baassummale ja kasutatud Võtmele. Salvesta kaart.

Kuupäev - Sisesta igale eelarveperioodi lõigule alguskuupäev. Perioodi lõikude arv ei ole ette antud, kuid kui kasutad Eelarve võtit, peab see vastama seal määratud ridade arvule. Kui Eelarvel ja Võtmel on erinev perioodi lõikude arv, ei klapi Baassumma ja Eelarve summa peale ümberarvutust.

Väärtused- Eelarvete sisestamisel on mugav kasutada [Koopia] võimalust. Nii hoiad kokku aega ja väldid võimalikke sisestusvigu.

Sisesta igale perioodi lõigule absoluutväärtus.

Kui Võtit ei ole määratud, liigutatakse sisestatud väärtused parempoolsesse tulpa, kui käivitad operatsiooni- menüü funktsiooni 'Arvuta eelarve summad ümber'.

Kui oled määranud Võtme ja Baassumma, käsitletakse siia sisestatud väärtusi lisasummadena, mis lisatakse arvutatud summadele, kui käivitad operatsiooni-menüü funktsiooni 'Arvuta eelarve summad ümber'.

3. Kui kõigile ridadele on Väärtused sisestatud või Võti valitud, käivita operatsioonimenüü funktsioon 'Arvuta eelarve summad ümber' ja osuta [OK] kaardi salvestamiseks või [Jäta], kui Sa ei soovi Eelarvet salvestada.

4. Korda punkte 1 kuni 3 Eelarvete koostamiseks kõigile Konto/Objekti kombinatsioonidele. Kasuta [Koopia] võimalust andmete sisestamiseks. Igale Konto /Objekti kombinatsioonile saad sisestada ainult ühe Eelarve.

Et Eelarvesummad oleksid võrdluseks nähtavad ka Finantsi aruannetes, peab Eelarvele olema sisestatud vähemalt üks kuupäevaga rida.

5. Kui see on tehtud, võid igale kontole sisestada ka üldise Eelarve (st erinevatele Objektidele sisestatud Eelarvete summa). Selleks tee uus Eelarve ning sisesta konto ja

periood. Salvesta kaart ja vali operatsiooni- menüü käsklus 'Arvuta konto eelarve kaart objektide eelarvetest'. Books otsib üles kõik selle konto Eelarved määratud perioodiks ning liidab need kokku.

6. Eelarvete ja Eelarveparanduste võrdlemiseks tegelike väärtustega võid kasutada ühte kolmest aruandest: Bilanss, Objekt/Kogus (milles esitatakse analüüs iga Objekti/Konto kombinatsiooni kohta eraldi) ning Kasumiaruanne.

Eelarvete vaatamine või muutmine

1. Ava aken 'Eelarve - kontod: Sirvi' valides 'Eelarved' Registrid- menüüst või ava kaust [Eelarved]. Otsi üles Eelarve, mida soovid muuta kasutades vajadusel välja 'Otsi' akna allservas.

Books arvutab selle väärtuse ise, kui käivitad operatsiooni- menüü funktsiooni 'Arvuta eelarve summad ümber'.

Sellel väljal näed Eelarve summat kokku. Erinevalt Baassumma väljast arvutab selle summa Books. Kui Eelarve arvutatakse ümber, jääb Baassumma samaks, et saaksid neid kahte omavahel võrrelda. Eelarve summas arvestatakse ka Väärtuse tulba lisasummasid.

Kui Baassumma ja Eelarve summa erinevuse põhjust ei perioodi erinev ridade arv.

2. Tee valitud real topeltklõps.

Avaneb aken 'Eelarve - konto: Vaata'.

Tee vajalikud muudatused. Kaardi muutmisel muutub selle pealkiri 'Eelarve - konto: Muuda'. Kui oled valmis, vali Spetsiaal-menüüst käsklus 'Arvuta eelarve summad ümber', et muudetaks Eelarve summa.

Terve kaardi kustutamiseks vali 'Kustuta' Kaart-menüüst. Kaardi kustutamist ei saa tühistada.

Eelarvekirjelduste välja trükkimine

Eelarvekirjelduste välja trükkimiseks toimi järgnevalt-

- 1. Mine Üldisesse moodulisse.
- 2. Vali 'Aruanded' File-menüüst või ava kaust [Aruanded] Põhiaknas.
- 3. Vali 'Baasandmed'.
- 4. Avanenud aknas märgi ära rida 'Eelarve mudel' ja osuta [OK].
- 5. Trükitakse Eelarvete nimekiri.

ALGSALDOD

Selles registris on kõigi kontode algsaldod. Register toimib samuti nagu Kannete ja simulatsioonide registrid.

1. Vali 'Algsaldod' Registrid-menüüst või ava kaust [Algsaldod].

2. Tee topeltklõps kaardil, millega soovid töötada või osuta [Uus] uue kaardi koostamiseks.

🕼 Demo: Algsaldod: Muuda						
< > Uus			us Koopia	Jäta	Salvesta	
	Nr. 2	Kande kp 31.12.2010 Simulatsion	n		Ń	•
Kommentaar 2011 aasta algsaldod						
Obiekt						
	Kopto		Baas 1 Deebet	Baas 1 Kreedit		
1	1010	bisu kassa	766 04	baas I Kreeuic		
2	1021	Happanank	6201-16			
3	1020	Festi Übispank	4301.25		В	Į
4	1750	muud aktsiad ja väär	6391.16		C	
5	1210	ostiate tasumata sum	39812.04			
6	1350	Eirmasisesed nõuded	2320.18			
7	1340	muud lühiaialised nõ	1802.31			
8	1640	müügiks ostetud kaub	20018.41			
9	1650	ettemaksed tarnijate	2812.11			
10	1610	tooraine ja material	4837,99			
11	1820	masinad ja seadmed	63911,65			
12	1842	kulum masinad ja sea		14060,5	56	
13	1830	muu materiaalne põhi	8947,63			
14	1843	kulum muu materiaaln		2173,0	00	
15	1810	maa ja ehitised	65509,44			
16	1841	kulum ehitised		15338,0	30	
17	2310	võlad tarnijatele		30631,	77	
18	2520	isiku tulumaksu võlg		1379,2	21	
19	2530	töötuskindlustus mak		63,9	91	
20	2540	kogumispensioni maks		127,0	32	
21	2550	sotsiaalmaksu võlg		2109,1	18 🔽	
E	Baas 1 erinevu:	5 -0,01	Kokku 2278	322,27 22	7822,28	
1	Baas 2 erinevu:	s 0,00	Kokku 35646	644,00 356	4644,00	

3. Sisesta andmed nagu Kannete puhul. Kui täidad Objekti välja, kehtivad Algsaldod selle Objekti kohta. Märgi linnuke ruutu 'Simulatsioon', kui soovid, et Algsaldo kaarti käsitletaks silmulatsioonkandena: aruannetesse kaasatakse see vaid juhul, kui tellid aruande koos Simulatsioonidega.

4. Väljadele 'Baas 1 Deebet' ja 'Baas 1 Kreedit' sisesta väärtused kohalikus Valuutas. Kui kasutad topeltvaluutade süsteemi, pead olema eelnevalt määranud Baasvaluuta 1 ja 2. Algsaldo kaardi B osal: seda pead tegema, kui kasutad topeltvaluutade süsteemi, sest kõik summad tuleb sel juhul esitada mõlemas Valuutas. Kui soovid sisestada summasid välisvaluutas, kasuta kaardi C osa. Kõik summad tuleb sisestada käsitsi: konverteerimist ei toimu, kuna erinevad kasutajad kasutavad Algsaldode konverteerimiseks erinevaid meetodeid.

5. Osuta [OK] kaardi salvestamiseks.

Kontrolli andmeid Saldoaruandega. Algsaldode tulba kogukäibeks peab olema 0.00.